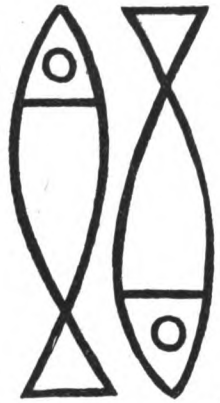

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Gods bede: laat het vrede zijn

„Wij zijn dus gezanten van Christus, alsof God door onzen mond u vermaande; in naam van Christus vragen wij u: laat u met God verzoenen”.
2 Cor. 5 : 20.

Als Paulus spreekt en schrijft, dan doet hij dat ook en vooral met het oog op de toekomst.

Zeker, de nadruk valt vaak in de prediking van de apostel op dat wat gebeurd is. De Gekruisigde en Opgestane staat steeds levensgroot voor hem. Maar dat verleden, die geschiede feiten, predikt hij toch vooral met het oog op de toekomst.

Hij weet te staan in de geweldige worsteling van God met zijn tegenstander, in de strijd tegen de ontróonde machten, de overwónnen vijand en tevens in het verlossend handelen van God met de wereld.

Paulus weet, dat eens de rechterstoel wordt neergezet en dat Degene, die daarop zit, geweldig is, en zeer te vrezen en dat heel ons leven zal worden door-gelicht. Alle vijandschap, alle verzet, alle ongelooft, alle haat en ongerechtigheid, alle onvrede zullen dan openbaar komen, ook voor de mensen zelf. Dingen die wij allang vergeten zijn, komen dan aan het licht. Want het laatste woord is niet aan ónze herinnering, aan óns geweten, maar aan de Here en dat woord wordt gesproken, als Hij wederkomt en zetelt op de wolken.

De wagen van Gods overwinning, die Hij sinds Golgotha en Pasen door de landen, over de wereld, trekt, bereikt straks de einder der eeuwen en Paulus huilt bij de gedachte, dat er velen zullen zijn, die verpletterd moeten worden, omdat ze zich niet gewonnen gaven.

Eens zal de aarde vol zijn van de kennis des Heren en wee dan degenen, die Hem niet hebben willen kennen en die, wat van Hem kenbaar was, hebben genegeerd.

Paulus weet, dat het licht eens zó zal schijnen, dat alle duisternis verdreven is en hij is ontzet bij de gedachte aan hen, die dan als duisterlingen bekend worden. Wier leven in dat tijdsgewricht nog verzet pleegt tegen het licht der wereld, die zullen uit de wereld van het licht worden weggedaan naar de buitenste duisternis.

En hij kan het, in deze wetenschap, niet nalaten het nog eens met grote nadruk tegen de Corinthiërs te zeggen: Daarom ben ik zo voor u bezig. Daarom ben ik in de weer. Daardoor worden wij apostelen, gedreven. Wij weten de schrik des Heren en daarom prediken wij. We worden gedrongen, voortgejaagd door de liefde van Christus.

Christus, in wie de nieuwe schepping werkelijkheid is. Het oude is voorbijgegaan, het nieuwe is gekomen. God heeft geen genoegen genomen met en niet berust in de oude toestand van vijandschap en onvrede. God heeft scheppend de nieuwe eeuw doen aanlichten, een nieuwe situatie gemaakt. Wij hebben een toekomst en een heden: de krachten van het koninkrijk van God komen openbaar.

Ja, zo roept hij het uit: wij zijn gezanten voor de zaak van Christus, aangezien God door ons vermaant: wij bidden voor Christus: weest met God verzoend.

Hier vinden we weer een andere typering van zijn werk. Paulus noemt zich: een gezant voor de zaak van Christus. En zijn werk is het werk van een gezant. Als hij ziet op het geweldige van die nieuwe schepping, die God maakte, dan zegt hij: voor die zaak van Christus, voor dat koninkrijk, voor die Koning, ten behoeve van Hem, treden wij als gezanten op.

Gezanten waren en zijn belangrijke mensen. En het aanzien dat een gezant geniet, is het aanzien dat zijn zender heeft. Destijds werden gezanten genoemd de keizerlijke legaten in de Romeinse provincies. Ze hadden volmacht en opdracht de wil van hun keizer bekend te maken. En indien nodig mochten ze onderhandelen. En wie hun woord niet ernstig nam, verachtte daarmee het woord van de keizer.

Hier noemt Paulus zichzelf een gezant. Alleen maar: hij staat niet in dienst van een keizer, wien het er alleen om te doen is zijn macht te handhaven en zijn eigen invloed te vergroten.

Hij is de gezant van die God, die zijn eigen Zoon niet spaarde, maar overgaf in de dood. En de kenmerken van Paulus' gezant-zijn zijn niet: bevelende toon, pracht en praal, maar: dienst, liefde, smeken, bidden.

Hij is gezant van Góð.

We menen, dat èn de nieuwe èn de oude vertaling misverstand kunnen opwekken. Er is vertaald: „alsof God door onzen mond u vermaande”. En dit „alsof” kan de indruk wekken, dat Paulus er niet helemaal zeker van is, dat hij het zich maar verbeeldt, dat hij doet alsof het werkelijk waar is. Maar alles wijst er op, dat hij de nadruk heeft willen leggen op de werkelijkheid, op het feit, dat God door hem vermaant, dringend spreekt, opwekt.

God zélf doet het. Góð bidt tot de mensen. Daarin bestaat ook het totaal andere van Paulus' gezant-zijn: hij staat niet in dienst van de keizer die zijn bevelen bekend maakt en die zijn hoogheid presenteert en zijn eisen stelt, maar hij is afgezant, woordvoerder van die God, die zich biddend, smekend, neerbuigt tot de mensen en die hen dringend vraagt toch zijn werk aan te nemen, zijn liefde niet te verwerpen, zijn heerschappij te erkennen.

God wil door zijn gezanten zijn liefde, die zich bekommert om de wereld, bekend maken. Hij vraagt de wereld toch deel te nemen aan de verzoening. Hij bidt, Hij dringt aan, alsof Hij een smekeling was, afhankelijk van de wereld, die met de rug naar Hem toeleeft, of beter gezegd: van Hem afleeft.

Zo handelt Hij. Dat is de grootheid van God. Dat is zijn majesteit, omdat Hij ook in zijn afgezanten en in zijn bidden tot de wereld, blijft in de stijl van het kruis.

En daarin ligt ook tevens de verhevenheid van deze gezanten. Ze komen namens God, ze komen voor de zaak van Christus, de enige Here, ze pleiten bij de wereld, bij de mensen voor God. En daarin is God gans anders dan elk der vorsten van deze aarde. Het is Hem niet onwaardig de mensen te vragen Zijn werk te aanvaarden, alsof het voor Hem een weldaad was als ze hun strijd tegen Hem opgaven.

De inhoud van het woord van de gezanten is door Paulus kort samengevat in die lokkende, biddende, vermanende boodschap: wordt met God verzoend, laat u verzoenen!

Dat is de roep, waarmee de apostelen de wereld en ook telkens weer de gemeente van Jezus Christus aanspreken. Dat is het kenmerk van hun apostolisch werk en van hun prediking. Er is maar één zaak, die hun voor ogen staat, één motief, dat hen drijft, één hartstocht, die hen voortjaagt, één boodschap, die ze te brengen hebben: als Gods gezanten bidden, de wereld oproepen het zinloze verzet tegen God op te geven en zich te laten verzoenen.

Houdt toch op met de vijandschap!

Laat het toch eindelijk vrede zijn!

Men kan vragen: maar moeten WIJ dat dan doen? Hangt het dan van ONS af? Is Góð

UIT DE INHOUD:

Gods bede: laat het vrede zijn	Z. G. v. O.
Kerk en Wereld (IV)	C. V.
Een glazen huis	H. J. J.
Lezers, wij vragen uw hulp	
Kritische Krabbel	Frater.
Italiaanse impressies	H. W. de J.
Indrukken van de Schooldag	
Persschouw	H. J. J. en C. V.
Van hier en ginds	
Ingezonden	
Kerknieuws	

afhankelijk van zijn schepselen? Is deze Koning onderworpen aan zijn onderdanen?

Die roep, die de apostelen naar de mensen brengen vraagt van hen het antwoord op de evangelische boodschap, die ze hebben verkondigd. Aan deze oproep immers gaat iets vooraf. De prediking: God was in Christus de wereld met zichzelf verzoenende.

Achter die prediking ligt de verschrikkelijke werkelijkheid van een bedorven, verbroken verhouding. Daar ligt achter de vijandschap van de wereld, van de mensheid, tegen God. Onze verhouding tot God is door de zonde verstoord. De vrede is in onvrede veranderd. En wij leven, ja we zijn dood in vijandschap tegen God. Alles wat wij bedenken, beramen, van plan zijn als vleeselijke mensen, is vijandschap jegens Hem.

Maar God heeft daarin niet berust. „Mijn Vader werkt altijd”. En dat is het geweld van de boodschap: God is begonnen die bedorven, verbroken, verhoudingen goed te maken, te saneren. God heeft de vijandschap overwonnen en de wereld was Hij in Christus met Zich verzoenende.

Hij, die in elk opzicht het recht had van óns de vrede te verwachten en op ónze smeekbeden te wachten of het Hem behagen mocht weer vrede te maken, Hij die van óns verwachten mocht, dat wij de vijandschap lieten varen, HIJ heeft verzoend.

Hij verzoende NIET ZICHZELF met de wereld.

Maar Hij verzoende DE WERELD met Zichzelf.

Het is alles Góðs werk. Niets in ónze houding bewoog Hem tot verzoening. Toen wij nog vijanden waren, toen wij nog godde-loos waren, was Hij met ons in Christus bezig.

Dat is de verzoening.

Maar verzoening is méér dan alleen rechtvaardiging. Het is méér dan opheffing van de schuld en uitdelging van de zonde: het is óók het wekken van de liefde. Het is het oproepen van een antwoord. Een einde maken aan de verhouding van schuld, maar ook een wegbreken van de vijandschap, een scheppen van de vrede-toestand.

Deel van Gods verzoeningswerk is ook: de DIENST der verzoening. Door deze dienst wordt het werk, dat aan het kruis werd begonnen èn volbracht, voortgezet.

De verzoeningsDAAD van Christus is de inzet van de verzoeningsBOODSCHAP van de apostelen.

De verkondiging hóórt bij de verzoening.

De arbeid van apostelen en predikers is derhalve niet een mededeling van feiten uit een verleden, grote, belangrijke, geweldige feiten. Neen, het is het uitdragen van de GESCHIEDE verzoening, want de „verzoening is geschied voor ons en dat houdt in dat ze zonder deze relatie tot de mensheid niet gedacht kan worden; dat houdt eveneens in, dat de verkondiging deel uitmaakt van de verzoening”.

En daarom klinkt de oproep van Paulus: De nieuwe schepping is gekomen, het oude is voorbijgegaan (vers 17). Laat daarom het oude los.

Daar heeft een kruis op Golgotha gestaan. Er was een open graf. De Levende ging uit. En daarom: nú is het de dag van heil. Nú is het de tijd van het welbehagen.

God heeft Christus voor ons tot zonde gemaakt, toen en toen, opdat wij NU, HEDEN, gerechtigheid zouden zijn in Hem.

Wie kan zich niet indenken, dat dit geweldige gebeuren, dat geschied is en voortgaat, het hele leven van de apostel beheerst. De liefde van Christus drijft hem voort. Want allen moeten voor de rechterstoel komen.

En daar hij weet heeft van de schrik, die dan vallen zal op allen, die de vijandschap niet hebben opgegeven, daarom snelt hij door de landen, daarom tobt hij zich af, daarom is hij vol zorgen over de gemeenten, daarom worstelt hij, als het moet, dag en nacht, opdat de boodschap gehoord worde: de boodschap van die God, die zèlf de vrede maakte in het vlees en bloed van zijn eigen Zoon.

Het is een boodschap, smekend gericht tot de wereld, tot allen, die het horen, telkens weer:

Staakt het verzet tegen God. Laat af van de vijandschap. Houdt op met de haat. Laat u verzoenen met God. Weest verzoend met Hem.

God zèlf bidt: Laat het toch vrede zijn.

God zèlf vermaant. Hier treffen we hetzelfde woord als in de gelijkenis uit Lucas

15 : 28: Toen de oudste zoon niet naar binnen wilde gaan, om aan de feestvreugde deel te nemen, ging zijn vader naar buiten en drong bij hem aan. De oudste zoon wordt dringend gevraagd, uitgenodigd, gebeden: Kom toch binnen, vier toch mee het feest, het feest van de vrede.

Zo doet God: Hij stuurt zijn gezanten uit, voor de zaak van Christus, het Lam van God. Hij laat verkondigen, Hij verkondigt zèlf die liefde, die zijn eigen Zoon geeft en vijanden aanneemt. Die offert zijn Eniggeborene en ons terugkrijgt.

De dienst van Christus, de zaak van Christus, kon alleen verwerkelijk worden door tot het uiterste te gaan: zijn leven te geven tot een losprijs voor velen. Deze dienst wordt voortgezet in de boodschap van de gezanten: weest met God verzoend.

Deze oproep, deze bede van God, gaat tot de wereld uit. Moet ook blijven uitgaan tot de gemeente van Christus. Ook daar moet telkens weer klinken, temidden van de vele verstoring van de vrede, de roep tot verzoening: weest met God verzoend!

Zij het antwoord telkens weer: Dat wil, dat zal ik doen, ik zoek de vrede alleen bij Hem, die het beloofd heeft: Ziet, Ik maak alle dingen nieuw.

Ere aan die God in de hoge. Hij maakte vrede in Christus en verkondigt die vrede allen volken. Vrede op aarde bij de mensen van het welbehagen. Zie, nú is het de tijd des welbehagens.

Z.

Z. G. v. O.

Met 1 oktober begint het tweede halfjaar van de lopende jaargang.

Willen de abonnees die per half jaar betalen f 5.— storten op postrekening 233117, t.n.v. Drukkerij Steenberg, Zeist, met vermelding voor Opbouw.

De incassokosten kunnen hierdoor worden vermeden.

De administratie.

dat zij deze zondaren door de kerkelijke ban van de gemeente moesten afsnijden.

En deze vermaning handhaaft Paulus nu met alle kracht. Ja hij versterkt haar nog. En hij geeft haar bovendien ook nog een wijdere omvang. Paulus herhaalt namelijk, dat de korinthische christenen zich niet moeten vermengen, niet moeten omgaan met iemand, die, al heet hij een broeder, toch een hoereerder is. Maar hij voegt er tegelijk aan toe, dat zij zich ook niet zullen vermengen met lieden, die, al heten ze broeders, geldgierigen, afgodendienaars, lasteraars, dronkaards of oplichters zijn. Het zag er in de gemeente van Korinthe blijkbaar niet best uit! Want al zulke booswichten leefden er in de gemeenschap der kerk.

Paulus zegt nu in de eerste plaats nog eens uitdrukkelijk, dat men de gemeenschap met zulke zondaars moet afbreken. Maar hij maakt de in eerster instantie door hen gestelde eis ten aanzien van deze valse broeders tegelijk ook nog scherper. De broeders en zusters van de korinthische gemeente mogen namelijk met deze zondaars ook niet eten. Zelfs aan de minst ver strekkende vorm van gemeenschapsoefening met hen moet men resoluut een eind maken. Kort en goed moeten zij die niet deugen uit het midden der gemeente worden weggedaan.

De kerkelijke censuur moet derhalve tot de laatste konsekventie op deze lieden, als ze namelijk in de zonde volharden, worden toegepast. Opdat Gods Naam niet langer gelasterd worde, de gemeente voor de besmetting der zonde worde bewaard, en, zo mogelijk, de zondaars behouden worden voor het te laat is.

* * *

Maar Paulus doet in dit fragment van zijn brief nog meer dan recht zetten wat de korinthisers hadden misverstaan.

Hij voegt aan zijn woorden nog een paar belangrijke uitspraken toe. Hij verklaarde namelijk, dat hij volstrekt niet had geschreven, dat de korinthische christenen zich niet mochten vermengen, dat zij dus geen omgang mochten hebben met de hoereerders die tot de wereld behoorden. Aan het verbieden van de omgang met deze lieden had hij zelfs niet gedacht. En hij noemt er ook nog een paar soorten zondaren bij — namelijk oplichters en afgodendienaars — ten opzichte van wie zijn voorschrift evenmin gold. En waarom hij aan deze zondaren uit de wereld niet dacht zegt hij er duidelijk bij. Als Paulus zo iets zou gezegd hebben dan zou dat voor de christenen betekenen, dat ze verplicht zouden zijn geheel en al uit de wereld weg te gaan! Zo iets was evenwel te dwaas om er aan te denken.

Want God heeft de mens zèlf in deze wereld geplaatst, in deze kosmos. Daarin zijn ze geboren, daarin leven en werken ze. Daaruit gaan ze alleen weg, mogen ze alleen weggaan, als ze sterven. Ongetwijfeld ligt deze kosmos onder het oordeel en in de boze. Maar dat verandert niets aan het feit, dat de gelovigen daarin moeten leven en dat de omgang met allerlei zondaren en boosdoeners daarin niet kan, maar ook niet behoeft gemeden te worden.

En zo verklaart Paulus hier dat de kerk en de gelovigen in de wereld in een permanent contact, men zou kunnen zeggen, in een „algemeen-menselijk contact”, mogen leven met de mensen van deze wereld. Ze móeten zelfs met hen omgaan. Ze moeten en mogen hen niet „mijden”. Want ze zijn met hen medeburgers van één staat, medeleden van één volk, lid van eenzelfde familie. Ze werken met hen samen in allerlei arbeid. Ze zijn burens. Ze delen in de ellende waardoor steden, landen, volken geteisterd worden. Ze hebben ook aandeel in de vrede, de welvaart die de wereld soms nog van God ontvangt. Het wordt de gelovigen in de Schrift voorts

Kerk en Wereld

IV

Geen ghetto

Hoe moet de kerk, hoe moeten de gelovigen in deze wereld leven?

Dat is de vraag waar we ons nu mee bezig willen houden.

Daarover willen we nu de Schrift horen.

* * *

We ontvangen daaromtrent een bijzonder duidelijke aanwijzing in 1 Kor. 5 : 9 v.

Paulus had in een vroegere brief aan de Korinthisers geschreven, dat zij zich niet moesten „vermengen” met hoereerders, d.w.z.: met mensen die openlijk in ontucht leefden. Paulus wilde met die woorden zeggen, dat de korinthische christenen met zulke lieden niet in een innig, onbelemmerd, voortdurend contact mochten staan, dat ze niet intiem en geregeld met hen mochten omgaan, integendeel, hen moesten mijden.

Tot zijn schrik merkt Paulus evenwel — vermoedelijk uit de mededelingen van Stephanus, Fortunatus en Achaikus — dat de Korinthisers zijn woorden geheel anders opvatten dan hij ze had bedoeld. Zij meenden namelijk, dat Paulus geschreven had, dat zij zich niet mochten vermengen, geen omgang mochten hebben met hoereerders die niet tot de kerk, niet tot de gelovigen behoorden, dus met hoereerders die nog volop in de wereld leefden! Met zulke lieden, zo meende men in Korinthe, mocht men volgens de opdracht van Paulus geen omgang hebben!

Op wat voor wijze de Korinthisers dat zo misverstane voorschrift van de apostel verder interpreteerden is niet helemaal duidelijk.

Het is mogelijk dat ze zo redeneerden: Wij mogen ons niet vermengen met hoereerders die tot de wereld behoren, die „buiten staan”. Dat spreekt ook eigenlijk van zelf. Want in de gemeente zijn er zulke booswichten niet! In de gemeente leven immers alle mensen „door de Geest”. Daarin leeft niemand meer „in het vlees”. En daarom is er in de gemeente geen schandelijke zondige ontucht meer. Die is onder „Geestelijke” mensen eenvoudig niet meer mogelijk. Al leeft ook zo'n „Geestelijk” mens samen met zijn stiefmoeder en al bezoekt hij regelmatig de bordelen — dat is voor hem een volkomen onverschillige zaak, dat maakt hem niet onrein. Zo iets is voor „Geestelijke” mensen als de gelovigen zijn geen zonde meer. Zij zijn als mensen in wie de „Geest” woont, als mensen die „de Geest hebben”, als „Geestelijke” mensen ten aanzien van zulke dingen volkomen „vrij”.

Ze kunnen met betrekking tot dat lagere, vleselijke, seksuele leven zonder meer doen wat ze willen. Zij zijn daar boven verheven. Het tast hun christen-zijn, hun „Geestelijk”-mens-zijn in geen enkel opzicht aan. Daarom — als Paulus zegt dat wij ons niet mogen vermengen met de hoereerders, heeft hij natuurlijk alleen het oog op mensen buiten de gemeente.

Het kan evenwel ook zijn dat de korinthische christenen er Paulus op gewezen hebben, dat het voor de christenen in Korinthe uitermate moeilijk, ja, feitelijk onmogelijk was naar zijn voorschrift te leven.

En inderdaad, als Paulus werkelijk had bedoeld te zeggen, dat zij geen omgang mochten hebben met onzedelijke lieden buiten de gemeente, dan was zijn bevel zonder meer onuitvoerbaar. Dan kon men geen burger van Korinthe zijn. Dan kon men er niet in leven en werken. Er zelfs ook niet in wonen of vertoeven. Want Korinthe was wat het seksuele leven betreft door en door verdorven. Men beschouwde het zelfs in dat opzicht als de slechtste stad van de hele, door en door verdorven wereld van die dagen. Korinthe was wat de goddeloosheid op zedelijk gebied betreft zelfs spreekwoordelijk geworden. Men sprak in de antieke wereld over „ontucht bedrijven als in Korinthe”. En als een mens tot het summum van dit soort bestialiteit was gekomen, sprak men over een „korinthische hoer” of een „korinthische hoerenjager”.

Hoe kon men nu in zo'n stad de omgang met hoereerders radicaal afbreken? Men ontmoette ze elke dag bij alle mogelijke gelegenheden. Men stond met hen in alle mogelijke relaties. Als men daarom konsekvent naar het bevel van de apostel wilde leven, bleef er maar één ding over om te doen, namelijk de stad verlaten, ja, uit de wereld gaan!

* * *

In 1 Kor. 5 : 9 v zegt Paulus nu met alle nadruk, dat de Korinthisers zijn voorschrift om zich niet te vermengen met hoereerders totaal verkeerd hadden verstaan.

Paulus had, toen hij het gaf, geen moment gedacht aan hoereerders buiten de kerk. Hij had integendeel juist en alleen het oog gehad op mensen in de kerk. Op die lieden, die hoewel ze door de doop in de gemeente waren opgenomen toch op allerlei wijze in de zonde van de hoererij leefden. En Paulus had aan de korinthische christenen geschreven, dat zij de gemeenschap — de christelijke, de kerkelijke gemeenschap — met deze lieden moesten afbreken. Of met andere woorden:

zels nadrukkelijk voorgehouden dat zij voor de mensen van de wereld, voor hen die buiten staan zullen bidden, dat zij het goede voor hen zullen zoeken, met hen voor zover het hun aangaat vrede zullen houden, ja hen zullen liefhebben!

Kortom het wordt de kerk en de gelovigen verboden samen een ghetto te vormen, om zo ook uiterlijk, dat wil zeggen: wat betreft de omgang en het samenleven een geïsoleerde groep te vormen. De kerk moet midden in de wereld leven. En de gelovigen evenzo. Ze moeten er „tussen in” leven. Ze zullen het contact ermee niet afbreken, maar dat zoeken en in stand houden. Ze zullen waar het maar mogelijk is met de wereld en de mensen der wereld samenleven en samenwerken. Altijd er op uit het waarachtig goede voor hen te zoeken... maar als verlost, vrije, gelovige kinderen van God.

* * *

En daar komt nog wat bij.

Iets zeer merkwaardigs.

Paulus beveelt, zoals we reeds hoorden, uitdrukkelijk de gemeenschap met de goddeloze leden der gemeente af te breken. Dat moet geschieden door een kerkelijke uitspraak. De kerk moet derhalve een „oordeel” over deze mensen uitspreken. Een publiek, rechtskrachtig oordeel. En dan een oordeel dat uitloopt op het radicale afbreken van de gemeenschap met zo'n lid.

Maar terwijl Paulus zo iets uitdrukkelijk beveelt ten opzichte van de hardnekkige zondaren in de gemeente, verbiedt hij dat even uitdrukkelijk ten aanzien van hen die „buiten zijn”, dus ten aanzien van de mensen der wereld. Het staat er zo duidelijk als maar mogelijk is. „Staat het soms aan mij, hen te oordelen die buiten zijn? Oordeelt ook gij niet

(alleen) hen, die in uw kring zijn? Hen die buiten zijn zal God oordelen”.

Natuurlijk betekenen deze woorden niet, dat de gelovigen zich niet „een oordeel” mogen „vormen” over de wereld en de mensen die daartoe behoren, dus over hen die buiten zijn. Dat moeten ze zelfs doen. Dat hoort bij hun roeping als christen. Dat is het resultaat van het beproeven van de geesten waartoe ze van Godswege een opdracht hebben. Paulus spreekt zelf ook zo'n oordeel uit over de mensen van de wereld. En zelfs een vlijmscherp! Hij spreekt van geldgierigen en oplichters en afgodendienaars en hoereerders. Maar wat Paulus niet doet, wat hij niet mag doen en wat ook de christenen niet mogen doen — en dat omdat God hun dat verbiedt — dat is het oordelen van hen die buiten zijn, zó, dat deze openlijk, publiek gediscrimineerd worden doordat men de gemeenschap met hen afbreekt. De kerk mag ten aanzien van de mensen der wereld niet een daad verrichten, die een zekere analogie vertoont met de kerkelijke tucht en ban.

Zeker, eenmaal zal Christus de wereld op die wijze oordelen. Hij zal de schapen van de bokken, het koren van het kaf afscheiden. En de gelovigen mogen dan met Hem mee oordelen. Paulus zegt dat er in 6 : 2 uitdrukkelijk bij. Maar nu is het nog zover niet. Als de kerk of de gelovigen toch zo iets zouden doen zou dat in strijd zijn met de ootmoed die hun in deze bedeling betaamt. Ze zouden zich vergrijpen aan Christus' worsteling met de wereld om haar te behouden. Zij zouden hun roeping tegenover de wereld verzaken. Zij zouden niet meer het licht voor en het zout van de wereld kunnen zijn.

Neen, de kerk en de gelovigen mogen geen ghetto zijn in de wereld, maar rusteloos tot haar uitgaan met haar meelevens, maar — als heilige gehoorzame kinderen van God.

C. V.

Een glazen huis¹⁾

In onze tijd kunnen wij ons beter voorstellen wat dat is, dan onze voorgelaten. Zij bouwden huizen die goed waren afgesloten van de buitenwereld. Wat zich binnen de muren afspeelde was door de burens niet te zien. De huizen hadden wel vensters, maar ze waren klein en weinig in getal. Bovendien waren ze voorzien van gordijnen en horren, zodat van inkijken geen sprake was. Verder stonden de huizen meestal apart, zodat men van de burens geen last had. Dat is in deze tijd wel anders geworden. Er worden huizen gebouwd met hele wanden van glas. Men kan er dwars doorheen kijken. Een huis is meestal geen afgesloten geheel meer. In sommige stadswijken kunnen de burens om zo te zeggen zien wat men aan de overkant eet. Men woont letterlijk in een glazen huis.

Maar laat me nu maar met de deur in huis vallen: Ik wil niet spreken over woningbouw en het vóór en tegen van huizen, maar men dwars doorheen kan zien. Maar ik bedoel met een glazen huis de kerk. Wij kennen allen wel de uitdrukking: in een glazen huis wonen. Wat wil zeggen: aan ieders oordeel blootstaan. Vermoedelijk zult gij nu denken, dat ik er op wil wijzen, dat de kerk midden in de wereld staat en dat wij er wel om moeten denken, dat er op ons door de „buitengewacht” wordt gelet. Inderdaad wil ik daarover ook spreken. Maar eerst wil ik toch iets anders zeggen.

Het voornaamste en het belangrijkste is niet wat de wereld van ons zegt. Maar het komt er vooral op aan, wat de HERE van ons zegt. Ten opzichte van Hem wonen wij in volstrekte zin in een glazen huis. Dat weten we natuurlijk allemaal wel, maar het is toch wel goed, dat we daaraan herinnerd worden. Want we vergeten het wel eens. Als we dat nooit vergaten zou ons leven van gedachten, woorden en daden er dunkt mij anders uitzien, dan het doet. We leven vaak zo weinig „voor Gods aangezicht”, zoals de Schrift dat noemt.

Ik wil u en mij herinneren aan een paar verzen van Psalm 139:

„Niets is, o Oppermajesteit,
bedekt voor uw alwetendheid.
Gij kent mij, Gij doorgrondt mijn daân,
Gij weet mijn zinnen en mijn staan:
wat ik beraad' of wil betrachten,
Gij kent van verre mijn gedachten.

Waar zou ik uw Geest ontvlîen,
waar zou m', o HEER, uw oog niet zien?
Al voer ik op naar 's hemels trans,
daar zijt Gij, daar vertoont G' uw glans;
al daald' ik zelfs ter helle neder,
daar vond ik ook uw aanschijn weder.

Doorgrond m' en ken mijn hart, o HEER!
Is 't geen ik denk niet tot uw eer?
Beproof m' en zie of mijn gemoed
iets kwaads, iets onbehoorlijks voed',
en doe mij toch met vaste schreden
den weg ter zaligheid betreden.

In Psalm 94 wordt een woord van goddelozen aangehaald, die zeggen: „De HERE ziet het niet, de God van Jakob merkt het niet”. Maar dan vraagt de Psalmist: „Zou Hij, die het oor plantte niet horen? die het oog vormde niet zien? Zou Hij, die de volken onderwijst, niet straffen, Hij, die de mens kennis leert? De HERE kent de gedachten der mensen: ijdelheid zijn zij”.

In de Bergrede veroordeelt de Here Jezus het doen van de Farizeeën, die aalmoezen geven en bidden en vasten om door de mensen bewonderd te worden. En dan vermaant Hij zijn discipelen om dit alles in het verborgene te doen. Dan, zo zegt de Heiland, „zal uw Vader, die in het verborgene ziet, het u vergelden”.

* * *

Voor hen, die in Gods genade niet geloven, is het een onuitstaanbare gedachte, dat zij in een glazen huis zouden wonen voor het oog van een alwetend God. Daarom maken zij zich wijs, dat Hij niet bestaat. „De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God”. En zij bedrijven gruwelijke en afschuwelijke misdaden.

Maar als we in Jezus Christus geloven, in Wie Gods genade is verschenen voor alle mensen, dan is het ons tot grote troost dat de HERE ons kent in alle wegen. Dan zeggen we niet „mijn weg is voor de HERE verborgen en mijn recht gaat aan mijn God voorbij”. Maar dan geloven we wat Jesaja beled: „Hij geeft de moede kracht en de machteloze vermeerdert Hij sterkte. Jongelingen worden moede en mat, zelfs jonge mannen struikelen, maar wie de HERE verwachten, putten

LEZERS, WIJ VRAGEN UW HULP

Op 1 oktober begint het tweede halfjaar van de vijfde jaargang van „Opbouw”.

In verband daarmee willen wij weer een beroep doen op onze lezers, daadwerkelijk aan de propaganda voor ons blad mede te werken.

Wij zijn dankbaar, voor de vele medewerking in de voorbije jaren ondervonden. Het aantal abonnementen neemt nog voortdurend toe. Wij zijn er echter van overtuigd, dat meerderen zich zullen abonneren wanneer zij van de inhoud van „Opbouw” kennis nemen.

Verzoeken op bijgevoegde kaart namen en adressen op te geven waaraan wij enige proefnummers kunnen zenden en bezoekt dan de door U opgegeven adressen na een paar weken. Bij ervaring is gebleken, dat op deze wijze vele nieuwe abonné's kunnen worden gewonnen.

Helpt ons om door middel van „Opbouw” mee te werken aan de opbouw van de kerk in ons Vaderland.

HET BESTUUR VAN DE
PERSVERENIGING „OPBOUW”.

nieuwe kracht; zij varen op met vleugelen als arenden; zij lopen, maar worden niet moede; zij wandelen, maar worden niet mat”.

Maar, zal iemand zeggen, als de HERE alles weet wat er in ons hart woelt en gist; en als Hij al onze gebreken en zwakheden ziet; als Hij onze harten doorzoekt en onze nieren toetst, moeten we dan niet sidderen van angst?

Dat zouden we moeten doen, als Gods genade niet oneindig groot was. Zó groot, dat Hij Jezus Christus gegeven heeft tot een verzoening van alle zonden. Maar als we de Vader van onze Here Jezus Christus kennen, dan wanhopen we niet en dan vergaan we niet van angst. Maar dan belijden we wel met Psalm 130: „Als Gij HERE, de ongerechtigheden in gedachtenis houdt, Here, wie zal bestaan?” We moeten maar niet denken, dat wij met onze vroomheid of trouw of ernst of wat dan ook, voor de HERE wel kunnen bestaan. Als de HERE met ons in 't recht zou treden zouden wij allen vergaan, zonder enige uitzondering. Als we onze zonden kennen, omdat we de HERE kennen, dan zullen we bewaard worden voor zelfverheffing en trots. Er is een spreekwoord, dat zegt: „Wie in een glazen huis woont, moet geen stenen op buurmans dak gooien”. Ik vrees wel eens, dat we nogal vrijmoedig stenen op buurmans dak gooien en vergeten, dat we zelf in een glazen huis wonen. We mogen zonden van anderen wel zien en berispen. Maar voor eigen zonden zullen we niet blind mogen zijn. Eerst zullen we de balk uit eigen oog wegdoen en dan de splinter uit het oog van de naaste.

Wat is onze troost dan? Dit: „Bij U is vergeving”. Dat is de enige troost in leven en sterven. Van genade mogen en moeten we leven. En als we dat doen worden we bewaard voor hoogmoed en trotsheid. Dan blijft het ons gebed: „O God wees mij zondaar genadig”. En dan leren we ook de HERE vrezen. Zoals het staat in Psalm 130: „Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt”. Dan worden we bang voor de zonde en dan willen we Gods genade niet missen. Want dat is erger dan de dood. En Gods genade is meer dan dit leven.

* * *

We wonen niet alleen in een glazen huis voor de HERE. Maar ook voor de wereld, voor alle mensen in wier midden wij leven.

Dat vinden we wel eens wat lastig en ook een beetje onbillijk. Onbillijk, omdat men aan christenen een zonde zwaarder aanrekent dan aan een niet-christen. Als een man-van-de-wereld dronken is dan vindt men dat niet zo erg. „Ieder maakt wel eens een slippertje”, zegt men dan vergoelijkend. Maar als men een man-van-de-kerk op dronkenschap betrapt dan wordt daar hevig op afgegeven. Daar heb je nu zo'n fijne! Zondags in de kerk zitten en nu zó! Als iemand, die „nergens aan doet” met de rechter in aanraking komt dan vindt men dat om zo te zeggen vrij gewoon. Maar als een christen in een zonde valt, die voor de wereld schandelijk is, dan is dorp of stad er vol van. Wie had dat nu van zó iemand verwacht!

Laten we daar blij om zijn, dat de wereld

van een christen meer verwacht dan van zichzelf. Dat de naam van Christus om de zonden van christenen wordt gesmaad is erg. Maar het is een eer voor Christus, dat men van Zijn onderdanen iets anders verwacht dan van iemand „die in geen kerk of klooster komt”. Een bekend gezegde luidt: Adeldom verplicht. Men verwacht meer van een edelman dan van een bedelman. Zo verwacht men meer van een christen dan van een niet-christen. Dat moeten we niet onbillijk vinden. Het is alsof zelfs de wereld iets beseft van de waarheid van het Schriftwoord: „Wie de naam van Christus noemt, sta af van onrechtigheid”.

Er zijn mensen, die om het oordeel van de wereld niets geven. De ongelovigen spreken toch altijd maar kwaad van de kerk en dat kan ook niet anders, want zij haten het volk des HEREN immers? Diezelfde mensen hebben ook weinig drang om „tollenaars en zondaars” voor Christus te winnen. Zij hebben heel de wereld om zo te zeggen afgeschreven. Daar is toch geen zalf aan te strijken. Ze trekken zich in het huis van hun kerk terug in veilige beslotenheid. Dát huis heeft weinig vensters en als ze er nog zijn dan worden ze goed van gordijnen en horren voorzien. Ik zou niet durven zeggen dat wij, Vrijgemaakten, dit gevaar niet lopen.

Een gevaar noem ik dat. Want wie zo spreken als boven genoemd spreken niet naar de Schrift en handelen niet naar uitwijzen van het Evangelie.

Voor ieder die in de Schrift thuis is kan dit duidelijk zijn. We kennen toch het woord van de Heiland: „Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken”. We lezen van Jozef, dat hij „genegenheid won” zowel van Potifar als van de overste van de gevangenis. Van Daniël heet het: „Toen schonk God aan Daniël gunst en barmhartigheid bij de overste der hovelingen”. Van de eerste gemeente in Jeruzalem wordt vermeld: „Zij stonden in de gunst bij het gehele volk”.

Wat komt de vermaning dikwijls voor om toch als christenen uit te komen voor alle mensen. Ik wil enkele teksten noemen: „Verblijdt u in de HERE te allen tijde! Wederom zal ik zeggen: Verblijdt u! Uw vriendelijkheid zij allen mensen bekend”. Op een andere plaats lees ik: „Behartigt het goede voor alle mensen. Houdt zo mogelijk, voorzover het van u afhangt, vrede met alle mensen”. Zorgt er toch voor, dat de wereld iets goeds van u ziet en ondervindt.

„Gedraagt u als wijzen ten opzichte van hen die buiten staan, maakt u de gelegenheid ten nutte. Uw spreken zij te allen tijde aangenaam, niet zouteloos; gij moet weten, hoe gij aan ieder het juiste antwoord moet geven”. De Thessalonicensen worden opgewekt om zich „behoorlijk te gedragen ten aanzien van hen, die buiten staan”. Als een van de vereisten voor een ouderling wordt in I Tim. 3 : 7 genoemd: „Hij moet ook gunstig bekend zijn bij de buitenstaanden, opdat hij niet in opspraak kome en in een strik des duivels valle”.

* * *

Dat alles is duidelijk genoeg. Het is maar de vraag of wij ons laten gezeggen en naar uitwijzen van het Evangelie wandelen. In het gewone leven. In onze alledaagse omgang met de mensen. De wereld hoort onze preken niet. Maar ziet ons leven van alledag wel. De kerk wordt zichtbaar in deze wereld door de handel en wandel der gelovigen. Als ik mij niet vergis bedenken wij dat veel te weinig.

Wij denken niet gering van de kerk. En dat is goed. Want de kerk is de tempel Gods, het huis des HEREN. Maar als we alleen maar roemen in de ware kerk, zonder als vrome christenen te leven, dan merkt de wereld van de ware kerk niet veel goeds en dan wordt zij niet getrokken uit de duisternis der zonde tot het licht van Gods genade. En dat wil de HERE toch?

Wij achten de Belijdenis hoog en daar zeg ik geen kwaad van. Een goede Belijdenis is een prachtig ding. Maar het baat niet veel of wij in de Belijdenis roemen als wij ons geloof niet belijden voor de wereld. Er zijn tijden, dat men de Belijdenis nog wel gelooft, maar zijn geloof niet belijdt. Als wij ons schamen voor het Evangelie dan wordt de naam des HEREN om ons gelasterd en dan wordt Christus niet groot gemaakt.

Wij roemen in de Schriften, die wijs kun-

nen maken tot zaligheid. Dat is een goede zaak. Maar het is nog heerlijker als de Schriften ons waarlijk wijs maken tot zaligheid. Dat is: tot redding van zonden en ellenden. De wereld komt niet op onze vergaderingen en verenigingen, waar wij met de Schriften bezig zijn. Maar ze ziet wel of wij naar de Schriften wandelen. En daarnaar beoordeelt zij de kerk. En daar heeft zij gelijk aan.

We leven in een glazen huis. Niet Zondags zo zeer, maar elke dag van de week. Laat er van dát glazen huis, elke dag, iets uitstralen van de rijkdom van het Evangelie en van de heerlijkheid van de dienst des HEREN. Of er dan velen getrokken worden weten wij niet. Dat moeten we aan de HERE overgeven. Maar wat ons betreft, laten we „het goede behartigen voor alle mensen”.

H. J. Jager.

*) Toespraak gehouden op de Schooldag.

KRITISCHE KRABBEL

Het gebeurde zondag j.l. Wandelende naar de kerk, bemerkte ik drie meisjes van het Leger des heils, getooid met het zogenaamde Hallelujahoedje. Ik schatte de leeftijd zo tussen 16 en 19 jaar. Een dezer meisjes sprak een waarschijnlijk van de straat gezochte

groep kinderen van 6 à 7 jaar toe. Verstaan kon ik haar niet. Wel verstond ik een uitnodiging voor een Samenkomst van kinderen. Ik bemerkte, in de volkrijke straat waar dit gebeurde, geopende vensters der daar wonende mensen. Ik zag uit de open ramen (uit-)lachende gezichten, kwade gezichten, onverschillige gezichten. Toen ik bij ons kerkgebouw kwam, passeerde daar juist dit groepje kinderen samen zingende een der bekende heilslegerliederen. De leidsters begeleidden de zang met kleine tamboerijnen. Ook van onze kerkjeugd stond een groepje voor de kerk; de een roerloos, een ander lachende.

Dit alles 's avonds overdenkende gevoelde ik mij diep beschaamd. Ik trok een vergelijking. Dit groepje ging de straat op, zingende getuigende van Jezus. De jonge leidsters schaamden zich het kruis van Christus niet. Ze lieten zich daarvoor uitlachen en kwaad aankijken. Ik ging met de Gemeente het kerklokaal binnen en luisterde daar tussen de beschermende kerkmuren naar de preek, die door de predikant gebracht werd eveneens tussen de beschermende kerkmuren. Op zichzelf is dat goed. Maar wat maken wij het ons gemakkelijk. Alleen maar luisteren en preken tussen beschermende muren, polemiseren met broeders... vanachter de schrijftafel, en zo maar door! Heeft dit ons allen niet iets te zeggen?

Frater.

Italiaanse impressies

Recente bezoeken aan Italië geven me de gelegenheid iets over dit land te schrijven. Ik doe dit onder bovenstaande titel want bezoeken van enkele maanden geven niemand het recht te zeggen dat hij Italië kent: dit cultureel rijke, mooie en lieflijke land, zich uitstrekkend van het bergachtige hart van Europa tot (1200 à 1300 k.m. zuidelijker) het centrum van de Middellandse zee. Bovendien was m'n missie van economische aard: de peiling van 's lands economische toestand, waardoor mijn opinie wellicht eenzijdig beïnvloed werd. Ik zal pogen dit zoveel mogelijk te voorkomen.

Reeds gedurende enige honderden jaren is een reis naar Italië een wezenlijk bestanddeel van de vorming van artistiek aangelegde personen. Voor de econoom, die het moderne Italië bezoekt, liggen de zaken niet anders. Nergens elders in Europa gaan oud en nieuw, antiek en modern, afbraak en opbouw zo zeer samen als in dit land. Nergens elders zijn verleden en heden zo zeer verweven, en zijn de legeringen van oudheid en moderne tijd zo veelvuldig aanwezig. Het land biedt naar beide zijden in de tijd ongemeen rijke perspectieven. De Romeinse cultuur is er tastbaar te beleven, evenals Middeleeuwen en Renaissance. Maar heden en toekomst zijn er niet minder boeiend. Belichaamd in Verona's roezige marktpleinen, Venetië's dromerige kanalen, Rome's marmeren brokstukken is het een; in Milaan's grootse industriële wolkenkrabbers, Genua's bloeiende maritieme activiteit en Napel's raffinaderijen is het ander. En wanneer men zich over de autostrada's van Noord naar Zuid of van Oost naar West spoedt, dan wel, in Europa's meest comfortabele trein — de Settobello — door het lieflijk glooiende Toscaanse land reist, komt de vraag naar voren: wat is de grondtrek, de noemer van dit zeer gevarieerde land en volk? Wat bindt de actieve, commerciële Lombardijn met de brutale, avontuurlijke Venetiaan samen; wat verenigt de nog steeds trotse, ietwat luchthartige Romein, met de armelijke inwoner van Calabrië?

Door de Euromarkt worden wij met hén verbonden: wij betalen via het Europees Sociale Fonds en de Europese Investeringsbank mee aan de ontwikkeling van hun Mezzogiorno — Italië's arme Zuiderhelft —, en in steeds groter aantal komen de Italiaanse producten in onze winkels. Maar wat weten wij van de vijftig miljoen mensen die er wonen, behalve enige standaardverhalen? We menen dat de Italiaan lui is — maar waar wordt in Europa harder en efficiënter gewerkt dan in Turijn's autofabrieken, Brescia's chemische bedrijven, of Varese's papierindustrie? We vinden Italië vuil en stoffig, maar waar elders houden de stations er badgelegenheden op

na, of waar wordt in de hotels zoveel zorg aan de gasten besteed?

Het land achterlijk? Och kom — het laaft zich iedere dag aan z'n rijke verleden. De Virtuosi di Roma en het dirigentloze ensemble I Musici spelen er Vivaldi, Corelli en Bonporti in Europa's mooiste concertzalen, zoals de grote hal van de Radio Televisione Italiana in Turijn; Milaan's koopkracht per hoofd van de bevolking behoort tot de hoogste van de Euromarktsteden; in de laboratoria van Montecatini doet Prof. Natta — als een moderne da Vinci — de ene uitvinding na de andere, zodat Italië niet alleen de goedkoopste producent van marmer en travertijn is, maar tevens van kunststoffen. En zit het vormgeven de industriële ontwerpers — denk aan Farina's, Ghia's en Bertone's auto's¹⁾, aan costumes, aan schoenen — niet evenzeer in het bloed als weleer kerkelijke kunstenaars als Bellini of Sansovino?

Neen, de vooroordelen moeten ons niet lang ophouden. We dienen enkel te trachten — wanneer we het „patroon” gevonden hebben — de ware scherf van enkele standaardopvattingen op de hun toekomstige plaats te zetten en te verklaren.

De buitenlandse observator heeft als eerste indruk dat hij overweldigd wordt door de gevarieerdheid. Zijn totaalindruk is dezelfde als de eerste impressie die hij heeft van Milaan's enorme gotische Dom: de 135 torentjes met beelden van buiten, en de rijen pilaren van binnen doen hem het overzicht verliezen. Toch beseft hij met iets groots te doen te hebben, dat achter de variaties een eenheid vertoont. De literator Manzoni noemde de Dom het achtste wereldwonder, maar is geheel Italië niet — enigszins overdreven gesteld — een wereldwonder? En men peinst, gezeten in een koele hoek van Bergamo's Piazza Vecchia, of geleund tegen de balustrade op het Kapitoel, terwijl over Rome de avond valt, erover voort wat dit wonder is.

Wat maakt dit land onvergelykelijk, wat bracht het tot die grootse expansies in het verleden, die hun sporen zo duidelijk en veelvuldig hebben achtergelaten? De religie? Maar ze gaat niet diep in dit volk. De commercie van Florence, Genua, Venetië, de Lombardiërs? Italië was meer dan dat; het volk had genoeg spankracht, inventiviteit en schoonheidszin over om scheppend te werken in kunst, wetenschap en literatuur. Klimaat en bodem? Het is waar, ze verschaffen de belichting en het stoffelijk materiaal, onontbeerlijke elementen in een constructief of artistiek geheel. Maar het zijn voorwaarden, geen oorsprongen.

De gedachten dwalen terug naar de kerken, de kruisgangen, de Romeinse triomf-

bogen, Bologna's galerijen, de vele poorten, die op marktplaatsen en binnenplaatsen uitkomen en de idee dringt zich op: is Italië's patroon niet als zo'n boog, met tegenover elkaar staande peilers die, omhoogstrevend op eigen plaats, elkaar in de top vinden?

Is Italië's ziel niet de polariteit, tot eenheid komend in een overkoepelende arcade, die het werk zowel af en dus werkelijk, als schoon en harmonisch doet zijn? Het is het realisme en de harmonische zin van dit volk dat de vele, omhoogstrevende pilaren van z'n bestaan tot elkaar neigt. Het realisme erkent dat beide peilers aanwezig zijn, de harmonische zin bevestigt dat beiden in de orde passen. Ik moet dit verduidelijken, en vooral, — voorzover dat gaat, aantonen — want een analogie is geen verklaring. Zeker niet waar men tracht een groot volk op één „noemer” te brengen. En als ik dan wat kras door het Italiaanse veld mij beweeg, vergeef me, maar het onderwerp brengt het met zich.

* * *

Italië, het land der polen, die veelal tegenstellingen behelzen. Er is het contrast tussen Noord en Zuid, vooral economisch. Noord geïndustrialiseerd, vooruitstrevend, zelfbewust, behorend tot de welvarende gebieden in Europa. Het land ten Zuiden van Rome, onderontwikkeld, met veel werkloosheid, waar de primitieve landbouw het voornaamste bestaansmiddel is. Het Noorden met 60 % van de 49 miljoen tellende bevolking, genereert 78,8 % van het nationaal inkomen; het Zuiden daarentegen slechts 22,2 %, hoewel het 40 % van de bevolking heeft. In het Noorden — en ik bedoel hiermee het gebied ten noorden van de lijn Florence-Bologna, zetelen de grote concerns — Fiat, Olivetti, Montecatini, Edison, Pirelli, met hun tienduizenden employees. De economische expansie die er de laatste decade aan de gang is overtreft zelfs het Duitse „Wirtschaftswunder”. Sinds 1953 steeg het Italiaanse bruto nationaal product met bijna 50 procent en de industriële productie met meer dan 85 procent. Dit was voornamelijk aan het Noorden te danken. Niettemin, overheid en industrie spannen zich in de boog tussen de Noordelijke en Zuidelijke pilaar te construeren: het ene na het andere concern vestigt bedrijven in het zuiden. En dan geen kleine, experimentele ondernemingen, maar grootse, gedurfde projecten gelijk Montecatini's petrochemisch bedrijf in Brindisi — het grootste van Europa —, de staalfabriek in Tarente van Finsider en het Celeneproject van Edison op Sicilië. Buitenlandse waarnemers plaatsen hier wel eens vraagtekens. Is deze opzet wel zo verstandig en kan men de overtollige arbeid niet beter naar het Noorden laten migreren? ²⁾ Zwakke echo's hiervan hoort men in de kantoren van Milaan en Turijn, voornamelijk wanneer industriële kans zien de Romeinse bureaucratie ter sprake te brengen. Doch in de grond van de zaak wint het Italiaanse realisme en de zin voor harmonie het van de „polaire” mentaliteit — en de boog wordt gespannen. Het percapita inkomen steeg in het Zuiden tussen 1955 en 1959 met 4,3 % per jaar, tegen 1,8 % tussen 1951 en 1955. In het Noorden is de toename nog groter, maar de voor-sprong vermindert. De grote investeringen in de Zuidelijke infrastructuur ³⁾ zullen hun uitwerking in de toekomst dan ook niet missen.

Polariteit in de architectuur. Ik bedoel nu niet het contrast dat bijvoorbeeld Milaan's centrum te zien geeft. Hier ziet men, op het dak van Il Duomo staande, de wolkenkrabbers van beton en glas rondom zich omhoog schieten. Dit is mogelijk in vele Europese steden. Neem echter de puriteinse Romaniek van Verona's San Zeno en contrasteer dit met de weelderige, drukke Byzantijnse cultuur der San Marco in Venetië. Het zijn uitersten, die de vergelijking vergemakkelijken, zeker. Maar in de een droomt men van die wonderlijke Romaanse wereld, die men tastbaar voor zich ziet in de marmeren wijwatervaten, meer dan 1000 jaar oud en in de grote, rechthoekige preekstoel op palen, waarop een Arnold van Brescia zijn peroraties tegen de clerus kon hebben gehouden. ⁴⁾ En in de ander, een monument evengoed ter glorie van de Kerk als van de Lagunestad, struikelt men over de bewijzen van avontuurlijke rooftochten. Het lichaam van de evangelist Marcus, beschermheilige van Venetië, geroofd in Alexandrië, ligt erin; de

bronzen paarden — geroofd in Griekenland — staan er bovenop.

Ook hier twee polen van Italië: de drang naar zuiverheid en eenvoud, haast ascetisme, tot uiting komend bij boetepredikers als Savonarola, Franciscus van Assisi ⁵⁾ of een literator als Petrarca ⁶⁾ en de trotse demonstratie van rijkdom, desnoods geroofd. Er is het contrast tussen geloof en rede, dat uiteraard overal speelde en speelt in de Westerse wereld, maar in Italië een eigen typische vorm aannam.

Savonarola of Franciscus als representanten van het een — van de profetie, boetedoening, van het religieus gevoel. Ik trek de oprechtheid van beiden niet in twijfel wanneer ik meen dat ze gedreven werden door religieus individualisme. Waren de latere Franciscanen niet veelal Nominalisten, d.w.z. ontkeners van de werkelijkheid van algemene begrippen, deze beschouwend als niets dan klanken?

Vindt men dit religieus individualisme niet bij vele gewone Italianen terug, wanneer ze hun geloof baseren op eigen beleving en afkeer van algemene begrippen, van weelde en ongebondenheid tonen? Is Italië niet één van Europa's meest puriteinse landen — ondanks de schijn van het tegendeel? Want Fellini's film *La Dolce Vita* (het zoete leven) is een portretstuk van wat zich afspeelt in kleine, Romeinse kringen, maar de gemiddelde Italiaan — zeker als hij lid van de moederkerk is — verfoeit dit. Hij theologiseert er evenwel niet over, maar gaat er langs heen. Het verdriet hem en hij steunt de kerkelijke campagne's tegen onzedelijkheid, luxe en ontsporing.

Anderzijds: in veel zaken van het politieke, openbare of zakelijke leven demonstreert zich de andere pool, de rede. Deze ratio, invloedrijk, consequent —, hoewel minder theoretisch dan de Franse, maar even elegant — kleurt het Italiaanse leven evenzeer als eertijds de geschriften van Thomas van Aquino, Macchiavelli ⁷⁾, de logicus Peano en de econoom Pareto, een grondlegger van de economisch-mathematische school.

De Renaissance-mens was misschien de meest typische vertegenwoordiger van deze pool. Zich los van Kerk en geloof voelend zoals de campanila los van het kerk-schip staat, becommentarieerde hij religieuze en politieke zaken met de ietwat cynische, praktische intelligentie, waarvan hier twee staaltjes:

Masuccio, de slechtheid van monniken en nonnen besprekend, merkt op: „De beste straf voor hen zou zijn dat God het vagevuur afschafte; dan zouden ze geen aalmoezen meer ontvangen, en zouden gedwongen zijn naar hun spaden terug te gaan”.

En Macchiavelli's snijdende opmerking over de boeteprofeet Savonarola: „alle gewapende profeten hebben overwonnen en de ongewapende zijn mislukt”.

Deze praktische intelligentie verschaft de Italiaan gereserveerdheid ten opzichte van theorieën en dogma's. Hij ontdekt inconsequenties en speelt ze uit. Vriendelijk, hoffelijk, maar wetend. Hij zet vraagtekens, op bijzonder veel plaatsen. En daarmee komt de — beide polen overspannende — boog tevoorschijn, de boog die, naar eenvoud en zuiverheid strevend gevoel en doelgerichte intelligentie overspant: het scepticisme. Vele zaken, meningen, leerstelsels zijn hem relatief. Met een geresigneerd gebaar tracht hij ze af te wimpelen; morgen zal er immers iets nieuws, iets anders zijn, zoals gisteren, voor honderd jaar en voor duizend jaar.

De lange historie van land en volk inspireren mede dit scepticisme: „de grote mode vandaag in Milaan is, industrieel te zijn; maar dat gaat wel weer voorbij”, zei me een studente in de politieke wetenschappen. Uit zich hiermee de realiteitszin, anderzijds bewaart de vreugde aan het schone de Italiaan ervoor het scepticisme à l'outrance te voeren. Dezelfde Milanese industriëlen — en heel wat van hun onderhorigen — zoeken en massa de meren van Como, Garda en Maggiore op, bouwen er hun villa's en buitens en veranderen de tuinen tot ware lustoorden der sub-tropische flora. Zij worden gevolgd door de massa der bevolking, die altijd weer tracht bloemenpracht te kweken op plaatsen waar men het niet verwacht. Op de stations, in onooglijke hoekjes van het tuinloze Venetië, aan de achterzijde van gebouwen, op daken van garages en werkplaatsen. Trouwens — en dit als tussenwerping — wie in

Italië alleen de voorzijde van huizen en gebouwen gezien heeft, heeft de helft van het land gemist. Pas wanneer men de poort door is, die via de binnenplaats tot het huis leidt, krijgt men een idee van 's lands levensstijl.

Dit brengt me tot het volgende gezichtspunt: de familie- en sociale omstandigheden. Hoewel de Italiaan niet huiselijk is, integendeel, leeft hij wel sterk in zijn familie. Gezin en familie zijn alpha en omega van z'n bestaan. De familieonderneming heeft een grote plaats. Kinderen worden op de handen gedragen, zij mogen er bijzonder veel, zonder verwend te worden. Door de spontaniteit der liefde die de ouders voor hen demonstren ontbreekt er de strakheid in de opvoeding die in Noordelijke landen vaak zo kenmerkend is. Omgekeerd is de reactie der kinderen natuurlijker. Aan een lunch vroeg een industrieel me — in de entourage van een luchtig gesprek — wat opvoeding is. Ik repliceerde met een uitspraak van Bertrand Russell die me inviel: „Education is guidance”. Zijn opmerking was dat hij dan waarschijnlijk niet zo'n goede gids was geweest. Maar dit ontlokte protesten aan de drie studerende kinderen, die me, zeer serieus, ervan trachten te overtuigen dat dit niet zo was.

Een chemicus vertelde dat hij, met z'n gezin — iedere maand de 250 km lange weg Milaan-Bologna aflegde om een week-end bij de ouders door te brengen. Een Nederlands econoom, werkzaam bij de F.A.O. (Voedsel- en landbouworganisatie der Verenigde Naties) in Rome, verklaarde dat hij, onder Italiaanse invloed, de betekenis van het gezin anders was gaan waarderen. Meer naar het Zuiden is de band nog sterker: het is echter de vraag of men daar niet eerder van familieziek moet spreken. Waarschijnlijk zullen de sociale achtergronden hiertoe bijdragen. In ieder geval bemerkt men dat het land nog niet een uitgesproken industriestaat is, waarin anonieme sociale relaties zich al een grote plaats veroverd hebben.

Hetzelfde geldt voor de industriële sociale verhoudingen. De lonen zijn nog relatief laag, maar de sociale premies die het bedrijfsleven moet betalen lopen op tot 50 à 60 % van het arbeidsloon. Dit is hoger dan in enig ander land van de Euromarkt en karakteriseert enigszins de patriarchale verhoudingen. Ontslaan van een arbeider — anders dan wegens diefstal of insubordinatie — gaat met grote moeilijkheden gepaard.

Het land heeft nog een groot arbeidsoverschot, vooral in het Zuiden. Vandaar dat de Italiaanse regering insisteert op de prioriteitsclausule in het Euromarktverdragsartikel dat over vrije migratie van arbeid in de landen van de Gemeenschap handelt. Deze clausule bepaalt dat overtollige arbeiders uit landen van de E.E.G. voorrang hebben bij tewerkstelling boven arbeiders afkomstig uit niet-E.E.G. landen. Italië wenst z'n arbeidsoverschot in Duitsland en Nederland opgenomen te zien.

Verborgen werkloosheid is er ook vrij groot. Door gebrek aan spaarkapitaal is het land niet in staat industriële installaties te bouwen die alle arbeiders van werk kunnen voorzien. Daar de mensen ijverig zijn, verzinnen zij allerlei middelen om zich verdienstelijk te maken, waarvoor dan — omdat ze moeten leven — een beloning verwacht wordt. De buitenlandse bezoeker ervaart dit vaak als bedelarij of opdringerigheid. Het is het een noch het ander. In Piemonte en Lombardije, waar relatief veel industrie is komt deze zgn. bedelarij dan ook net zo weinig voor als in ons land.

(Wordt vervolgd)

H. W. de Jong.

¹⁾ „Beeldhouwers in metaal”, worden ze genoemd en ze werken voor bijna de gehele Europese en Amerikaanse automobiellindustrie.

²⁾ Zo Vera Lutz — Lloyds Bank Review, October 1960.

³⁾ Infrastructuur = het totaal van de voorwaarden (b.v. wegen, bruggen, electriciteit, voldoende scholing enz.) dat vervuld moet zijn wil de industrie met profijt kunnen werken.

⁴⁾ Arnold van Brescia, een twaalfde eeuwse priester, republikein en boeteprediker, vooral tegen de kerkelijke autoriteiten. Volgens John of Salisbury, kroniekschrijver van die tijd „leerde hij doctrines die in nauwste overeenstemming waren met de wet van de Christenen, maar zo ver als mogelijk verwijderd van hun levens”. In Brescia, Rome, Milaan en andere steden, maar ook later in Parijs, als opvolger van Petrus Abaelardus, preekte hij de Schrift, ongezoeten de clerus de les lezend over „hun gierigheid en schaamteloze geldjagerij... en omdat zij God's Kerk trachten te bouwen met bloedvergieten”.

Door toedoen van Bernard van Clairveaux, met wie hij evenals Abaelard overhoop lag, werd hij Frankrijk uitgezet. Maar ook, evenals Abaelard in Frankrijk, had hij grote invloed op het volk en de studerende jeugd.

5) Er loopt ongetwijfeld een lijn van Arnold van Brescia, via de Albigenzen en Waldenzen, naar St. Franciscus van Assisi en Savonarola. De laatste, Florence's grote boetprediker van de 15e eeuw, stierf in 1458 op de brandstapel. Arnold liet z'n leven aan de galg. Het lot van de Waldenzen en Albigenzen is bekend. Hoewel parallellen met de Reformatie aan te wijzen zijn, zijn er ook verschillen o.a. met betrekking tot de beschouwing van rijkdom en aardse genoegens. Is de hypothese niet te verdedigen dat de „Renaissance van de 12e eeuw” en wat daarop volgde in religieus opzicht vastliep, omdat deze hervormers de adel en invloedrijke burgerij niet aan hun zijde hadden zoals de Reformatie — juist om sociaal-economische redenen? Hoe dit zij, dit puritanisme is een belangrijke onderstroom in het Noord-Italiaanse leven, juist van het gewone volk. Zie verderop in de tekst.

6) In z'n „Brief aan het nageslacht” (ca 1370) schrijft Petrarca: „Ik heb altijd een buitengewone verachting voor rijkdom gehad; niet dat goederen in zichzelf niet wenselijk zijn, maar omdat ik de zorg die onveranderlijk met hen gepaard gaat, haat”.

7) Macchiavelli, Renaissance politicus, wiens beschouwingen over de staat en de kunst van het regeren een bron van inspiratie zijn geweest voor op macht beluste bestuurders der gehele wereld. Toch is Macchiavelli op en top Italiaan. De afkeer van dogma's, de berekenende, praktische intelligentie en de eigenaardige mengeling van respect (niet altijd instemming met!) voor democratie en goedkeuring van cynische dictatuur die Macchiavelli's geschriften stempelen zijn typisch Italiaans. Als Macchiavelli z'n Discorsi de leidraad meegeeft „met ons doen is het net zo gesteld als met natuurlijke ontwikkelingen”, dan spreekt hij niet enkel een constatering uit, maar tevens een waardeoordeel dat de Italiaan onderschrijft: het natuurlijke is een geschenk van boven, dat men bewondert en aanvaardt. Natuurlijke begaafdheid bij kinderen, ongeremd natuurlijk gedrag van man en vrouw, zich uitend in een bewonderend nazien (zelfs narroepen) van een schone vrouw door de eerste en een trachten blikvangster te zijn door de tweede, worden begroet; de arme slimmerik, die een rijke weet af te zetten wordt echter even goed bewonderd: een staaltje van praktische intelligentie. Concurrentie als „fair play” is zeer zeldzaam: in de natuur respecteert men de intelligentste, de sterkste, de beste. Vandaar de structuur van Italië's economie: een relatief grote top van reuzen concerns op een zeer brede basis van dwergondernemingen. De middenklasse is zwak vertegenwoordigd.

Indrukken van de Schooldag

De Schooldag, die woensdag 27 september 1961 werd gehouden, behoort weer tot het verleden. Opnieuw trokken de duizenden naar de stad aan de IJssel, om daar het bewijs te leveren van hun verbondenheid aan de School en van hun onderlinge saamhorigheid. Dit laatste zeker niet het minst! Telkens treft het, hoezeer gereformeerde mensen, die het elkaar soms geducht lastig kunnen maken, toch weer de band aan elkaar voelen en op elkaar aantrekken. Er is wellicht geen „kerkgenootschap” in ons vaderland, dat, of schoon pal staande voor het recht der plaatselijke gemeente, zó nationaal-„verbandelijk” denkt en leeft, als onze gemeenschap. Hoe dit ook zij, het is zeker dat de Schooldag met recht de betiteling: Kerkedag verdient. Het gaat in de School ten diepste toch om de Kerk — dit beseft iedere Schooldagganger; en de toespraken bevestigen het, want elk jaar weerspiegelen zij getrouw wat de gemeederen bezig houdt, wijzen zij aan waar de knelpunten in het kerkelijk leven gelegen zijn en stellen zij de vraag welke mogelijkheden de toekomst nog verborgen houdt.

Een enkele blik op de redevoeringen van dit jaar kan ons daarvan overtuigen. Wij geven hier uiteraard geen brede verslagen, maar slechts enkele flitsen. Verschillende toespraken worden trouwens in „Opbouw” gepubliceerd. De professoren Jager en Veenhof, sprekend resp. over de onderwerpen „Een glazen huis” en „Lichtende sterren”, concentreerden alle aandacht op de taak der kerk ten opzichte van de wereld. De functie van de belijdenis — een actuele zaak — werd aan de orde gesteld door Prof. J. Kamphuis. („Confessie, geen confectie”), die teruggreep op wat tijdens de eerste Schooldag in 1901 door ds H. Bouwman over de belijdenis te berde was gebracht. Trouw aan de belijdenis is geen belemmering van de vrijheid van de christen, bijvoorbeeld in zijn wetenschapsbeoefening, omdat het geloof zich in haar uit, het innerlijk beamen van de beleden zaak. De vragen rondom de christelijke verdraagzaamheid en de aanwezigheid van nuancerings binnen de kerk werden aangesneden door Prof. H. J. Sshilder („De slotsom van sterken en zwakken”). De kerk is geen conferentie-oord, waarin allerlei meningen met gelijk recht kunnen worden verdedigd. Paulus was het eens met de sterken en toont ook met argumenten aan dat het gelijk aan de zijde van de sterken ligt. Wij worden uitgeheven boven het vlak van de humanistische tolerantie-idee en gesteld voor de beoordeling van onze meningen door God Zelf. Van daar uit is het mogelijk en geboden dat de sterke de zwakke verdraagt, terwijl tevens de door liefde gestimuleerde worsteling om tot éénstemmigheid te komen, wordt voortgezet.

Vanzelfsprekend kwam in verscheidene toespraken op de een of andere wijze de vrij-

making ter sprake. Ook werd uiteraard aandacht geschonken aan de eerste promotie aan de School, nl. door ds A. Hordijk van Baflo („Afbouw”) en ds G. Zomer van Bunschoten-Spakenburg („De triomf der vrijmoedigheid”). Voorts werd over de relatie van Kerk en School in bredere zin gesproken door Ds Hordijk en Ds L. W. G. Blokhuis van Zevenbergen („De sleutel der kennis”). Laatstgenoemde memoreerde ook verschillende momenten uit de geschiedenis der School, o.a. de bijbelse inzet van het onderricht van Helenius de Cock en Lindeboom. Opmerkelijk was dat enkele malen gewaarschuwd werd voor de Schriftcritiek (Ds Blokhuis, Ds Zomer).

Een bijzonderheid van deze Schooldag was dat Prof. Dr L. Doekes vanwege een reis naar Palestina op deze School niet het woord kon voeren, zodat naast de professoren nu drie in plaats van twee predikanten als sprekers optraden. De leiders hebben, elk in eigen stijl, in de zeven plaatsen van samenkomen, de scepter gezwaaid en aan de degelijke gerechten van de sprekers menigmaal een vleugje humoristisch zout toegevoegd. Het vrouwen-comité kon opnieuw een bewonderenswaardige jaaropbrengst melden: f 22.000.— is met vereende krachten verzameld ten bate van de bibliotheek.

Van het „voorspel” van de Schooldag tenslotte nog een enkele impressie. De predikanten-conferentie op maandag 25 en dinsdag 26 september had onder het presidium van Ds D. van Dijk te Groningen, die een geestig en treffend openingwoord sprak, een prettig verloop en het programma was interessant en actueel. Dr J. Stellingwerff bracht in een boeiende voordracht een directe verbinding tot stand tussen zijn gehoor en het domein van de kunst door te spreken over „Vincent van Gogh in domineesland”. Prof. Dr J. R. van Fliert, van de V.U. te Amsterdam vond een zeer aandachtig gehoor, toen hij refereerde over Bijbel en geologie. Allerlei punten kwamen aan de orde, te veel om hier op te sommen. Fundamenteel voor het referaat was de stelling, dat gangbare traditionele voorstellingen over Genesis I en volgende hoofdstukken veelal geïnspireerd en beheerst blijken door een bepaald natuurwetenschappelijk wereldbeeld, dat zijn tijd definitief heeft gehad. De biblicistische scholastiek heeft in gereformeerde kring talrijke slachtoffers gemaakt en naar het oordeel van de referent wist ook de synode van Assen, 1926, zich in haar leeruitspraken daarvan niet geheel vrij te houden. Dat zich na dit referaat een zeer levendige discussie ontspon, zal niemand verwonderen. Een kostelijke monitor van Ds J. L. Goris van Wezep vormde het sluitstuk van deze conferentie.

In de op dinsdagavond gehouden bidstond ging Ds H. Knoop, em. pred. te Noordwijk, voor. Hij bediende het Woord over het slot van Hebreëen 4.

PERSSCHOUW

Uit „Naar het licht”, Orgaan van de Prot. Chr. Reclasserings-Vereniging, nemen we het volgende over:

Blijft de straf doorgaan?

Er was veel in Jaaps verleden, dat verklaard kon worden tegen de achtergrond van zijn bestaan in de crisisjaren en de daarop volgende oorlog. Als schooljongen had hij een tamelijk goed figuur geslagen. Zijn eerste entrée in de administratieve sector was bevredigend geweest en rechtvaardigde verwachtingen voor de toekomst.

Het was heel anders gegaan. Door arbeidsbeperking kreeg hij ontslag en lummelde hij lusteloos langs de straat in plaats van hard te studeren voor het boekhouddiploma, dat hij overigens best had kunnen halen. Hij voelde zich nog meer overbodig toen hij thuis werd ingeschakeld om huishoudelijk werk te verrichten omdat hij toch „werkeloos” was. De wil om er bovenuit te komen verslaptte en gelijktijdig werd hij minder kieskeurig in zijn omgang met kameraden. In die dagen wist hij al van plannen, die gesmeed werden met kwade bedoelingen om door een slag te slaan er beter van te worden. Jaap had het lef niet om mee te doen, maar hij ving hier en daar wat op, waardoor hij geïnfecteerd werd.

Hij deed mee aan sabotage in de oorlog, voelde dat hij actief was in het verzet, maar liep in een opgezette val. Jaap moest er voor boeten. En later dook hij onder of zwarthandelde wat. Spanning genoeg, maar moraal? Wanneer zou hij ooit weer een werkring hebben waar hij de gedroomde promotie kon maken?

In de jaren na de oorlog had Jaap pech. Hij solliciteerde naar verschillende kantoorbaantjes, maar hij was inmiddels ouder geworden en kon niet klaar komen. Hij dacht aan trouwen en nam werk aan als chauffeur, hoewel het ruwe, sjouwerige, ongeregelde van dit leven hem tegenstond. Hij moest geld verdienen om zijn gezin te kunnen onderhouden. Hij zou zich inspannen voor zijn zoon, die moest een toekomst hebben en Jaap wilde die voor hem opbouwen. Verkeerde elementen maakten misbruik van zijn vertrouwen. Hij kon met zijn wagen mooi meehelpen bij het vervoeren van... Risico? Welnee man, totaal niet. Hij zou meedelen in de buit.

’t Liep heel anders en het eind was de gevangenis. Na de straf viel het niet mee, ondanks de reclasseringshulp, om weer aan de slag te komen. Hij was geen potige kerel, die desnoods werk in de haven kon vinden. Dat werd een uitkering van Sociale Zaken en toen een baantje als colporteur van een maandblad. Zijn vrouw en het knulletje hadden het niet breed. Hij kon het niet aanzien en struikelde opnieuw. Dit is zeven jaar geleden en daarna keerden de kansen.

Op dringende voorspraak van een bevriende relatie kreeg Jaap de kans een plaats in te nemen op een groot kantoor. Het verleden was voorbij en er werd niet over gepraat. Als hij wilde, dan zou hij merken dat er mensen waren, die hem een kans wilden geven. Zijn salaris was redelijk en promotie werd in uitzicht gesteld. Jaap voelde zich anders, werd ook anders, hij, de man met het nette kostuum en het witte boordje. Hij had collega's om zich heen en kon meedoen. Hij verhuisde naar een betere woning en maakte zelfs geen schulden.

Na vier jaar kruiste 'iemand' zijn pad, die verwonderd opkeek. Jaap? Die daar in dat mooie baantje? Er werd gefluisterd onder het personeel en Jaap werd geschuwd, totdat hij driftig wilde weten wat er op hem aan te merken was. De minachtende hoon, die hij moest incasseren, maakte hem nog woedender. Het was ontzettend jammer, maar hij moest weg, zij het dan ook met een mooi getuigschrift.

Met veel protectie kwam er weer een aardige betrekking na een moeilijk doorworstelde periode van werkeloosheid. Jaap deed flink zijn best en had plezier in zijn werk. Het knulletje groeide op tot een flinke boy en hij zou vechten om de jongen een goede opvoeding te geven. Weer gaan er drie jaar overheen, dan opeens als een onheilsslag krijgt Jaap ontslag, want het is uitgelikt, dat zijn verleden niet zo mooi was. De klanten van de zaak, nietwaar? Je moet toch de grote lijnen in het oog houden! Een beste kracht, die Jaap, maar voor hem een ander. Het speelt de patroon en hij kreeg een maand salaris mee. Ditmaal was het héél moeilijk om te verwerken. Hij had zich zó gedistancieerd van het verleden, dat het voor hem een afgedane zaak leek. Hij had in al die jaren niet meer met de politie of de justitie te maken gehad, zelfs niet met de reclasserings.

Diep ellendig zocht hij ons weer op, ten einde raad. Hij vroeg zich af, of dit hem moest blijven vervolgen. Het was onbillijk, hij nam het niet. Twee mooie getuigschriften en dan toch op straat gezet te worden?

Na een maand van onzekere spanning, verbittering, veel praten en opvangen werd een oplossing gevonden in samenwerking met het gewestelijk arbeidsbureau. Zeer bevredigend en wij zijn er blij om. Maar in stille ogenblikken

vraagt Jaap zich af of de straf blijft doorgaan. Wij hopen dat dit leed in zijn verdere leven hem bespaard zal blijven.

Een reclasseringsambtenaar.

HEER, ONTFERM U

Heer, ga de huizen binnen van de blinden.
En toon aan hen Uw Godd'lijk medelij,
En laat hen op den tast Uw handen vinden.
Maar Heer, ga de gevangenen niet voorbij!

Leg op een schuldig hoofd Uw koele handen.
Wij menschen, zijn daarvoor meestal te bang.
En kerf Uw Naam in de gekalkte wanden.
En schrijf Uw Gratie boven Levenslang.

Heer, streel de stille oogen van de blinden.
En droog hun tranen met bewogen hand.
Maar Heer, die nooit een traan weten te vinden,
Die wezenloos, beroofd van hun verstand,

Den weg niet naar Uw blijde wereld weten
En dolen door een vreemd-geteisterd land,
Heer, wil de vreugdeloozen niet vergeten!
Heer, ontferm U over het maaksel van Uw hand;

Jaap Kroonenburg

(uit: Zij hebben witte klederen aan)

30 sept. is de Nationale Reclasseringsdag. In verband daarmee namen we dit stukje over. Dit werk is onze steun waard en heeft het nodig. Waarschijnlijk doen we veel te weinig voor het verlorene. Hier hebben we daartoe gelegenheid.

H. J. J.

Een nieuw Psalmboek

Op 14 juni j.l. vond een zeer belangrijke gebeurtenis in kerkelijk Nederland plaats. Op die dag werd namelijk door de „Interkerkelijke Stichting voor de Psalmberijming” een geheel nieuwe psalmberijming aan vertegenwoordigers van onderscheidene kerkelijke gemeenschappen aangeboden. Hoe men ook tegenover deze nieuwe psalmbundel moge staan — dat hij gereed kwam en aan vertegenwoordigers van de in de genoemde Stichting participerende kerken officieel werd aangeboden is een feit van zeer grote betekenis. Want er is grote kans, dat deze nieuwe psalter in de bij de Stichting betrokken kerken zal worden ingevoerd. Deze kerken zijn de Ned. Herv. Kerk, de synodaal Geref. Kerken, de Doopsgezinde Sociëteit, de Evangelisch-Lutherse Kerk.

In „Kerknieuws” werd een uitvoerig verslag gegeven van de samenkomst waarin de aanbidding plaats vond. We nemen daaruit enkele fragmenten over.

Allereerst wat daarin werd meegedeeld over de rede van de voorzitter van de Stichting. We lezen daarover het volgende:

Ds P. D. Kuiper, Geref. predikant te Sassenheim, sprak als voorzitter van de Stichting een openingswoord, waarin hij de aanwezigen verwelkomde en er op wees, dat het niet de bedoeling was om de uitreiking van de nieuwe bundel met lange toespraken te doen vergezeld gaan. Het werk van de Psalmberijming, aldus de voorzitter is thans tot een voorlopige afsluiting gekomen, want men vergete niet, dat het nog voor een latere revisie vatbaar blijft. Het werk kwam thans gereed, ditmaal met muzieknootatie. Zowel het bestuur van de Stichting als de werkcommissie mogen thans iets ervaren van de joie de se voir imprimé. Spr. wilde namens het bestuur hulde brengen aan de leden van de werkcommissie, die de eigenlijke arbeid hebben verricht. „Bij hen”, aldus de voorzitter „is het gekomen tot een wonderlijk en prijzenswaardig samenspel van kennis en dichterlijke inspiratie. Men heeft wel eens beweerd, dat die twee antagonistische zijn of althans elkander niet nodig hebben. De hebraïcus, die zich buigt over de letter van de tekst en van geen wijken weet als het gaat over de linguïstische betekenis van een woord of begrip — en de dichter, die de waarde van het woord dikwijls heel anders beleeft, wat hebben ze met elkaar uitstaande? Maar zo ooit dan is het bij dit werk wel gebleken, dat nauwkeurige kennis en poëzie kunnen samengaan en dat de laatste, door zich te binden aan de eerste, haar karakter en vrijheid niet behoeft te verliezen. Wij mogen de leden van de werkcommissie hartelijk gelukwensen met het feit, dat hun onderlinge samenwerking in de jaren over welke deze zich heeft uitgestrekt, tot dit resultaat heeft geleid.

Het is mijn taak niet in details te treden over wat daaraan voorafgegaan is; maar er is weinig verbeeldingskracht voor nodig om zich te realiseren, dat de tocht behalve vreugdevolle, ook uitermate moeilijke momenten heeft gekend; dat men de ene maal in mijlen, de andere maal in trage voetstappen rekenen moest.

Kan er een moeilijker opgave zijn dan een psalmberijming, waarbij de Hebreeuwse taal, het idioom, de Oosterse denkwijze, de ook daar geldende vrijheid der poëzie, de strenge gebondenheid aan de inhoud en bedoeling der spalten en dan rijm en ritme en zingbaarheid alle hun eisen stellen? Waarschijnlijk tasten wij niet mis wan-

neer wij veronderstellen, dat de gemeenschappelijke eerbied voor deze Oud-Testamentische liederenbundel, het zingend hart van het Oude Testament, allen heeft beziel en verenigd. Wanneer thans deze bundel in het licht verschijnt is dit met recht een publikatie, want zij zoekt de publiciteit. Zij is bedoeld niet slechts voor de litterair geschoolede noch alleen voor de bewonderaar van de schoonheid uit het ver verleden, maar voor ieder in wiens hart het gezongen Woord van God wil resoneren; voor hem, die zich beweegt langs de paden van wetenschap of kunst en voor de man en vrouw, die in het gezin, op het land of in de fabriek hun taak vervullen. Deze psalmberijming is voor het Nederlandse volk.

Toch is het van grote betekenis, dat zij allereerst aangeboden wordt aan de kerken, wier afgevaardigden hier aanwezig zijn. Het zijn deze participerende kerken, die de opdracht tot het werk hebben verleend, opdat er een gemeenschappelijke nieuwe bundel tot stand zou komen. Zij hebben verstaan, dat de berijming van 1773, hoe eerbiedwaardig ook in vele opzichten, vervangen moest worden, wilde men de rijke inhoud van de psalmen ook heden tot zijn recht laten komen. Zelfs voor een psalmberijming geldt het woord: er is een tijd van komen, er is een tijd van gaan.

De kerken aan welke deze bundel nu ter hand gesteld wordt, zullen haar — naar wij hopen — in de eredienst beproeven. Dit betekent, dat zij wellicht een moeizame weg zal gaan, want zij zal op haar pad ontmoeten de gehechtheid aan wat bijna tweehonderd jaar de kerkzang heeft beheerst. Laten wij daarbij niet te spoedig spreken van conservatisme, want niet vergeten mag worden dat veel geslachten uit deze bron gedronken hebben en hun dorst werd geleest. Maar als in de tijd waarin wij leven — en ook die is van God — het opgroeiende geslacht ontkenend antwoorden moet op de vraag: verstaat gij ook hetgeen gij zingt, als het kleeft van de taal niet meer de drager is van, maar een belemmering vormt voor de Boodschap, zal de kerk haar roeping moeten kennen en trachten de weerstanden te overwinnen.

Dikwijls meer nog dan het gelezen of gesproken Schriftwoord, heeft het lied het vermogen zich een plaats te verzekeren in het geheugen en in het hart der gelovigen. Daarom zijn de gezongen psalmen van zo grote betekenis voor het geestelijk leven der kerk. Het is een wonderlijk boek, dit boek der psalmen. Het is doortrokken van de klanken van harp en citer en bekkenslag; het heeft bewaard de stem van de Oud-Testamentische dichters en het antwoord, dat God hun gaf. Het draagt in zijn taalvorm iets van, ik zou bijna zeggen, de primitieve kracht van het geloof, dat zich uit blijdschap en droefheid in hartstocht en heimwee richt tot de levende God die zich laaft aan Zijn heerlijkheid, kortom het is tegelijk goddelijk en door en door menselijk. Daarom heeft het ook in de kerk van het Nieuwe Testament zijn plaats behouden: wij herkennen erin onszelf en onze God.

Men kan zich immers afvragen of een psalmberijming — welke dan ook — in een andere taal, een arbeid waarvan ik u reeds enkele moeilijkheden schetste, ooit recht kan doen aan het oorspronkelijke lied. Groot is het verschil tussen de wijze waarop deze psalmen gezongen werden in het oude Israël en die waarop ze klinken uit de mond van een gemeenste in ons vaderland. En toch is er niet alleen een zekere verwantschap maar innerlijke eenheid tussen die beide, omdat deze liederen hun klankbodem vinden in het geloof, dat ten diepste niet verandert en omdat ze opstijgen tot de God en Zaligmaker, die gisteren en heden dezelfde is en tot in alle eeuwigheid.

Spr. eindigde met de wens en bede, dat deze bundel in kerk en volk Gods lof verkondigen zal.

Na de aanbidding van de nieuwe bundel en nadat Ds P. G. v. d. Hooff als voorzitter van de generale synode der Ned. Herv. Kerk namens de vertegenwoordigde kerken het woord had gevoerd, sprak de voorzitter van de „Interkerkelijke Werkcommissie voor de nieuwe psalmberijming” — de commissie welke de nieuwe bundel in feite heeft gereedgemaakt — n.l. prof. dr G. Kuiper, hoogleraar aan de Vrije Universiteit. „Kerknieuws” gaf van diens rede het volgende verslag:

De hoogleraar herinnerde er aan, dat deze werkcommissie dateert van 6 mei 1953, memoreerde het beroep, dat in december 1950 vanuit de schoolwereld gedaan was, dat de kerken de eenheid van psalmgezag zouden bewaren en wees er op hoe 6 mei 1953 een kleine werkgroep in het leven werd geroepen met de opdracht te onderzoeken of een voor liefst alle christelijke kerken van protestants karakter in Nederland aanvaardbare nieuwe berijming mogelijk zou zijn, en na te gaan of uit de inbreng van psalmberijmingen een aannemelijke bundel zou kunnen resulteren. Zo ontstond de Interkerkelijke Werkcommissie voor de Psalmberijming en toog aan het werk.

„Haar opdracht was dus zo, dat ze niets van doen had met de huidige pogingen om tot een heel andere wijze van psalmzingen in de kerken

te komen, het reciteren en psalmodiëren b.v. op de onberijmde prozatekst volgens de methode van J. Gelineau gelijk o.a. door de volkszangerkenner Dr Jop Pollmann wordt voorgestaan. Dit betekende allermint, dat de leden der commissie zulk een verregaande vernieuwing afwezen, maar die psalmzang lag buiten haar bestek: de werkcommissie had er als zodanig niets mee te maken en moest uitgaan van de Geneefse melodieën, die sedert de Reformatie in zwang waren gebleven en zich niet alleen over Europa maar ook over andere werelddelen tezamen met de kerken verspreid hadden. Zo waren die melodieën tot een niet slechts interkerkelijke maar ook internationale binding geworden; ze behooren trouwens tot het voortreffelijkste en ontroerendste dat ooit voor gemeentezang werd gemaakt. Derhalve moesten de berijmingen uit coupletten bestaan, die stroken met de eisen van de bestaande zangwijzen. Daarnaast moest de taal niet archaisch, maar van de tegenwoordige tijd zijn, zodat rechtuit het hart zou kunnen worden gezongen. Ook mocht de poëzie van de oudtestamentische psalm niet verloren zijn gegaan en moest elke berijming in feite een herichting zijn, die ook in dichterlijk opzicht bijbelgetrouw was. Die bijbelgetrouwheid moest natuurlijk ook blijken uit de overeenkomst met de inhoud en de gang van de gedachte in de grondtekst, waartoe in de commissie een aantal Hebraïci zitting kregen, in de laatste jaren zelfs drie. In verband met de genoemde eisen telde de werkcommissie ook nog theologen, dichters, musici, litteratoren en neerlandici. Verschillende leden zaten er trouwens in een meervoudige kwaliteit en het totale aantal ging dan ook de tien niet ver te boven.

Na het eerste zoeken en tasten en nog-maar-weinig-opschieten kwam de tijd dat men elkaar op het punt van de psalmberijming ging begrijpen; er ontwikkelde zich, ondanks allerlei verschil van inzicht, een communis opinio omtrent de algemeen aanvaardbare psalmberijming en een steeds groeiend vertrouwen, dat de herichting er zou kunnen komen op de grondslag van de inbreng. Het werk ging sindsdien in een al sneller wordend tempo voort. Op een tweede grote interkerkelijke vergadering, van 23 mei 1955, konden nauwelijks tien berijmingen worden aangeboden; maar drie-en-een-half jaar later ontving de inmiddels geconstitueerde interkerkelijke Stichting er honderdtien. Daar zijn nu, na nog weer twee jaar, de laatste veertig bijgekomen.

Gode zij dank, dat het zover komen mocht. Reeds 6 maart 1959 heeft de generale synode der Ned. Herv. kerk besloten haar kerkeraden op te wekken om de honderdtien nieuwe psalmen „te beproeven in de samenkomsten der gemeente”. Thans kunnen alle honderdvijftig psalmen worden beproefd. Inmiddels gaat de werkcommissie onmiddellijk door, met zich te bezinnen op de reacties welke op grond van dat beproeven bij haar binnen zijn gekomen of aan haar in de toekomst zullen worden kenbaar gemaakt”.

Namens de dichters welke de nieuwe bundel samenstelden sprak ds W. Barnhard (Guillaume van der Graaf).

Ds Barnhard beklemtoonde, dat het werk aan de psalmberijming voor alle daarbij betrokken dichters een ingrijpende ervaring geweest is, zowel persoonlijk als ook letterkundig. Het heeft hen onderling verbonden tot een groepje vrienden, het heeft hen ook met de deskundigen die hen ambtshalve moesten ringeloren, saamhorig en ten slotte zelfs eenstemmig gemaakt. „Deze vriendschap en deze samenwerking zijn op zichzelf al belangrijk genoeg, maar groter nog is de winst die behaald werd, doordat in de toewijding en de tucht van deze arbeid onze onwillige tongen de tongval van het gemeentelied hebben geleerd.

Men komt vaak de opvatting tegen, dat dichters mooi willen zeggen, wat predikers waar en bevattelijk tot uiting brengen. De poëzie zou dan een soort bovennatuur zijn of, wat wereldser: het schuim op een glas bier; men moet maar even wachten tot het wat wegzakt en dan blijft de lafenis waar het om gaat in het glas over. Maar zo dat ooit zou opgaan, toch zeker niet bij de psalmen, gedichten, liederen, waaruit de kerk de eeuwen door altijd weer heeft geput om voor God en de mensen niet sprakeloos te blijven. Ook wij, de makers van een aan onze taal, tijd en traditie aangepaste bewerking, die noodzakelijk een berijming moest zijn, zingbaar op de muziek van eeuwen her, — ook wij hebben gedaan wat dichters moeten doen: wij hebben gezocht, niet naar het fraaie, maar naar het juiste, het onvervangbare woord. Wanneer er onenigheid was tussen „ons” en „de anderen”, dan was het omdat er verschil bestond over de doeltreffendheid van een zinswending, niet over de esthetische autonomie van de artist of zo iets. Wij hebben in de volle zin des woords samen-gewerkt in dienst van dit doel: een nieuw rijm-psalter voor deze eeuw. Die opdracht is tweeledig naar ons toegekomen, met een uitwendige en een inwendige roeping, maar de eerste moest de andere wekken, de prins moet Doornroosje kussen!

Onze vocatie externa kwam van de synode, de andere roeping lag in onze eigen aanleg, die merkwaardige stilistische aanleg van een gene-

ratie tussen Gabriël Smit en Hans Andreus in, een generatie van nu omstreeks 40-jarigen, die in de leer bij Nijhoff zijn gegaan om een moderne classiciteit op het spoor te komen. Bij hen heeft de oudere Heeroma, een van de psalmenpioniers, zich aangesloten. De ateliërgeest van samen producerende poëten heeft ook op ieder van ons invloed geoefend voor ons vrije werk; geen onzer, kortom, zou menselijk noch dichtelijk dezelfde zijn zonder deze tien jaar. Het zijn wel degelijk tien jaren van ons leven geweest, die wij en de psalmberijming aan elkaar gegeven hebben.

Er is over het psalmzingen altijd veel te doen geweest, theologisch, liturgisch, musicologisch, kerkelijk-politiek zelfs. Wij hebben het maar simpel opgevat: het werd ons opgedragen en we konden er niet onder uit, we moesten wel of zoals Zacharia 13 vs 5 (statenvertaling) het ons in de mond heeft gelegd (en ik ben mij bewust van de ironie van de context): ik ben geen profeet, ik ben de man die het land bouwt, want een mens heeft mij daartoe geworven —, van mijn jeugd aan, staat er dan, en het is waar, tien jaar geleden was het, toen wij nog met recht „jonge dichters” heetten”.

Tot zover het verslag in Kerknieuws. D.V. zal in „Opbouw” nog nader op deze nieuwe psalmbundel worden ingegaan.

C. V.

P.S. Sinds dit stuk werd opgezonden heeft de Generale Synode van de gebonden kerken deze nieuwe psalmberijming in principe aanvaard om te gebruiken in de eredienst.

VAN HIER EN GINDS

De zaak-Smits

Het bestuur van de links-vrijzinnige Zwingli-Bond heeft aan de door het breed moderamen der hervormde synode uit zijn rechten als van een emeritus-predikant ontzette prof. dr. P. Smits in Den Haag, een brief gericht. Daarin worden gevoelens van solidariteit uitgesproken en wordt deelneming betuigd met de hoogleraar in verband met de tegen hem genomen maatregel.

Ook het bestuur van de afdeling Gelderland van de bond heeft zich in een brief tot Prof. Smits gericht.

Nog eens: zaak-Smits

Na Ds Vermaas (Geref. Bond), die enige tijd geleden bedankte als lid van het breed moderamen der hervormde synode omdat toen de rechten als van een emeritus-predikant niet aan prof. Smits werden ontnomen, heeft nu de vrijzinnige ds A. Noorman dat gedaan, omdat dat inmiddels wel is gebeurd.

Ds Noorman, vrijz. hervormd predikant in Zaandam, heeft ernstige bezwaren tegen de ten aanzien van prof. Smits gevolgde procedure. Hij besloot daarom te bedanken als lid van het college, dat prof. Smits zijn rechten ontnam en tevens als secundus-assessor van de hervormde synode, in welke functie hij deel uitmaakte van het moderamen.

Wereldraad van Kerken en Wereldzendingraad worden één

Op de conferentie in Warschau van het bestuur van het Wereldverbond van Lutherse Kerken hebben verscheidene sprekers het nauwer worden van de kloof tussen het protestantisme en het katholicisme toegejuicht. Dr. Kurt Schmidt-Clausen uit Hannover, de secretaris van het verbond, zei dat de betrekkingen tussen Rome en de overige christelijke kerken „een stadium hebben bereikt, dat nog nooit in de geschiedenis bereikt is”. Hij deelde voorts mee dat de Wereldraad van Kerken en de Wereldzendingraad één geheel zullen worden. Het staat vrijwel vast dat beide organisaties in november te Nieuw Delhi zullen worden samengesmeed, zo verklaarde hij. Ook de orthodoxe kerken van het Oosten streven naar integratie en willen tevens nauwer samenwerken met de andere kerken binnen het verband van de Wereldraad.

Van de 26 nationale Zendingraden die er in de wereld zijn verklaarden zich 24 voor de eenwording van de Wereldzendingraad en de Wereldraad van Kerken en 2 (die van Noorwegen en Brazilië) tegen. Ook de Ned. Zendingraad waarin o.a. ook de synodaal Geref. Kerken vertegenwoordigd zijn verklaarde zich voor de éénwording.

Alweer een nieuwe Geref. Kerk

De kerkeraden van de Christelijke Gereformeerde gemeenten en van de Christelijke Gereformeerde Gemeenten in Nederland hebben in Rotterdam een gemeenschappelijke bijeenkomst gehouden die door 39 ambtsdragers werd bijgewoond. Met grote meerderheid hebben zij besloten zich met elkaar te verenigen onder de naam Christelijke Gereformeerde Gemeenten. De kerkeraden zullen dit besluit aan de gemeenten ter goedkeuring voorleggen. Het nieuwe kerkverband omvat acht gemeenten, n.l. Delft, Drachten, Gouderak, Hoofddorp, Rotterdam-Zuid, Urk, Vlaardingen en Werkendam en telt vijf predikanten en één lerend ouderling. Het stelt zich op de oude grondslag van de Afscheiding van 1834.

Predikanten nood bij de Geref. Gemeenten

De generale synode van de Gereformeerde Gemeenten heeft besloten, dat predikanten eerst na 3 jaar mogen worden beroepen in een andere gemeente. De classis Amsterdam van de Geref. Gemeenten heeft thans besloten bij de komende generale synode herziening van dit besluit te vragen of anders te bepalen, dat een beroep binnen drie jaar mag worden uitgebracht als de classis daarin bewilligt. De classis Amsterdam worstelt met een ernstig tekort aan voorgangers. De kerkformatie der Geref. Gem. telt 140 gemeenten en beschikt over slechts 18 predikanten.

Kerk in Denemarken

„De last van voortdurend lege kerkbanken kan iemand geestelijk en lichamelijk kapot maken”. Dit voerde de dertigjarige predikant van de Deense kerkelijke gemeente Kongerslev aan als argument voor het plaatsen van een dagblad-advertentie waarin hij zich tot zijn gemeentelieden had gericht. De advertentie luidde: „Pastor zoekt arbeid als pastor in Zuid-Kongerslev, Noord-Kongerslev en Komdrup. Ik ben opgeleid om de Bijbel uit te leggen en te verklaren (opleiding van zeven jaar) alsmede om mededelingen te doen over de inhoud van het christelijk geloof voor moderne mensen. Zijn er niet tenminste tien tot twaalf gezinnen die mij daartoe kunnen gebruiken? Wij kunnen elkaar daartoe, geheel naar wens, in privé-woningen of in de pastorie ontmoeten. Men wordt verzocht zo snel mogelijk te antwoorden. De predikant der gemeente”. En als naschrift was er aan toegevoegd: „Of is de pastor luxe?”

INGEZONDEN

JUBILEUMFONDS „BRALECTAH”

Leest U ons Geref. Gezinsblad?

Dan hebt U dus in het blad van dinsdag 12 sept. onder het hoofdje: „Bralectah Kristallen” iets kunnen lezen over het werk van Bralectah.

Dan weet U dus ook, dat het komende jaar voor deze stichting een jubileumjaar zal zijn.

Met het oog daarop hebben we in Zeist een jubileumcomité gevormd met het doel het tweede lustrum voor Bralectah tot een onvergankelijk feest te maken.

Dat kan, als U ons helpt.

Mogen wij een voorstel doen?

Er zullen ook dit jaar weer in vele bussen, beladen met schooldaggers, kollekten worden gehouden. Bestemt U het dit jaar eens een keerje voor Bralectah?

't Is werkelijk hard nodig.

Wij willen zo graag Bralectah in de gelegenheid stellen al onze blinde broeders en zusters te laten profiteren van de mogelijkheden, die bijv. een bandrecorder of een braillemachine biedt. Dat kost handen vol geld.

U helpt ons toch?

Comité van aanbeveling:

Ds. C. G. Bos, Zwolle

Ds J. v. d. Bruggen, Assen

Prof. Dr L. Doekes, Kampen

Ds D. van Dijk, Groningen

Ds G. Janssen, Amsterdam-W.

Ds F. F. Pels, Huizum

C. Rosenbrand, Utrecht

Ds J. A. Vink, Amersfoort

Ds A. Veldman, Rotterdam

Ds W. Vreugdenhil, 's-Hertogenbosch

Ds Joh. de Wal, Ermelo.

Het jubileum-comité:

T. Buitenhuis, voorz.

W. Jansen, Griffensteijnseplein 18,

Zeist, sekr.

C. H. v. d. Groep, penn.m.

Mej. S. K. P. Pool.

Giften gaarne op giroreken. 30549 van de Ned.

Handelm. te Zeist, met vermelding:

jubileumgift „Bralectah”.

S.S.R. - UTRECHT

Van 30 september tot en met 6 oktober denkt de Societas Studiosorum Reformatium afd. Utrecht het feit, dat zij vijf en vijftig jaar geleden werd opgericht. Nadat 30 sept. het Lustrum officieel geopend is, zal er zondag 1 oktober in de JANSKERK te Utrecht een herendingsdienst gehouden worden door de S.S.R.-reünisten Ds B. van Ginkel en Mr Dr J. Ozinga.

Een hoogtepunt van de Lustrumactiviteiten zal een congres over „Wat is er met de mens gebeurd” zijn.

Dit congres over de moderne subjectiviteit zal op 3 en 4 oktober in de Senaatszaal der Rijksuniversiteit gehouden worden. Het congres staat voor de gehele universitaire gemeenschap en voor andere belangstellenden open.

De inleiding op het congres zal door Prof. Dr J. de Graaf uitgesproken worden. Verder zullen Prof. Dr A. L. Janse de Jonge, Dr A. Th. van Leeuwen, Prof. A. A. van Ruler en Prof. Dr A. J. M. van Melsen ieder een aspect van het onderwerp behandelen.

KERKNIEUWS

Beroepen te Veenendaal: kand. J. D. Wielenga te Rotterdam.

Drachten. De kerkeraad besloot over te gaan tot het beroepen van een tweede predikant.

Generale Synode. De synode deed ten aanzien van de zaak-Katwijk de volgende mededeling.

„De Gen. Synode heeft in haar zittingen in comité-generaal van 5 t/m 12 sept. een haar voorgelegd bezwaarschrift tegen een besluit der P.S. Zd.-Holland '61 over moeilijkheden in de kerk te Katwijk en een vraag van de classis Gouda-Leiden-Woerden afgehandeld, en in haar uitspraak de weg gewezen, waarin de beide groepen, die zich als kerkeraad van K. presenteren, tot eenheid behoren te komen.

Daarbij sprak de G.S. uit, dat de classis Gouda-Leiden-Woerden tot haar eerstvolgende vergadering beide groepen, die zich als kerkeraad van K. presenteren, nog heeft op te roepen, ter fine van uitvoering van hetgeen de G.S. uitsprak, en zich heeft te vergewissen, dat ieder, elk voor zijn deel, de in de uitspraken der G.S. aangeduide schuld belijde, waarbij de G.S. de classis verzoekt zich te beraden op wegen en middelen om het kerkelijk leven in K. nog te herstellen, indien onverhoopt de door de G.S. nodig geoordeelde schuldbelijdenis aan beide zijden zou blijven te ontbreken”.

Verleden week is de synode gesloten.

Arum. De Geref. Kerk van Arum herdacht 11 sept. j.l. dat zij voor 100 jaar opnieuw werd geïnstituëerd. Het woord werd daarbij gevoerd door Ds Beekman, Ds C. G. Bos van Zwolle wiens vader de kerk van Arum van 1899—1903 diende en Ds Versteeg van Emmeloord.

Zending Borneo. De verblijfsvergunning van Ds Agema te Bengkajang is verlengd tot 22 november 1961.

Afscheid. Met een preek over 2 Kor. 13 : 13 nam Ds J. G. Meyer afscheid van de kerk van Pernis.

Adressen. Ds J. G. Meijer, Past. Geref. Kerk Heemse, post Hardenberg, Tel. 05232-628; **Schiebroek-Hillegersberg-C.:** L. Ambachtsheer, Bremstraat 5c, Rotterdam-C.; **Eindhoven:** H. W. Godschalk, Heggeranklaan 33, Eindhoven, Tel. 04900-15711; **Vroomshoop:** H. Hulleman, Oranjestraat 30, Vroomshoop; **Leerdam:** Diaconie der Geref. Kerk E. F. Stek, Rozenstraat 30, Leerdam.

AANBIEDING 2e HANDS BOEKEN

Hand. Gesch. des Vad. - Mr Gr. van Prinsterer, geb., 2 dln, 1 bnd f 9.50
Idem, 2 dln, 2 bnd, geb. f 11.50
Gesch. Ned. Volk - Prof. Dr P. J. Blok, 3e druk, 4 dln, geb. f 35.—
Gesch. v. h. Vaderland - J. de Jong, 3 dln, 1 bnd, geb. f 6.50
Ongeloof en Revolutie - Mr Gr. v. Prinst. (ed. Diepenhorst), ingen. (1922) f 4.50
Idem, 4e dr. (ed. Dr H. Bavink), ingen. (1913) f 4.50
Idem, 3e dr. (ed. Dr H. Bavinck), gekart. (1904) f 7.50
Groen van Prinsterer - P. A. Diepenhorst, ingen. (1932) f 3.50
Groen van Prinsterer en zijn omgeving - Mr T. de Vries, geb. (1908) f 4.50
De jeugd van Groen (1801—1827), Dr C. Tazelaar, geb. (1925) f 4.50
Leerboek der Alg. Gesch. - Dr J. H. It-jeshorst Jz., 4 dln, 2 bnd, geb. f 6.50
Leerboek Gesch. Ned. Volk - idem, 2 dln, 1 bnd, geb. f 3.50
25 jaar Gesch. van Ned. (1893-1923), gedenkboek, red. W. G. de Bas e.a., Lux. ed., 1152 blz., geb. f 10.—
Dispereert niet - H. en A. Algra, 14 dln, geb. f 32.50
Nieuw! „Het volk ten baat”, van de Wilde-Smeenk, (gedenkb. 75 jaar A.R.P.), 1949 van f 24.50 voor f 9.75

F. DAM, BOEKHANDEL EN ANTIQUARIAAT VOORSTRAAT 48. BUITENPOST, Tel. 05115-534

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op giroreken. 233117 t.n.v. Drukkerij Steenberg, Zeist, met vermelding voor „Opbouw”.

Abonnementsprijs: f 5.- p. halfj. - f 10.- p. j. Studenten abonnement f 6.- per jaar. Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

Drukkerij Steenberg

ZEIST - TELEFOON 03404 - 2452

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukwerk